SY BA/SY Bcom/BSC
NCC IV

Time: 2:30 hrs **Total Marks: 75**

Note: 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.
3. Question No. 5 should attempt by Army, Navy and Air wing Cadets respectively.

Q.1.A) State the following sentences are True or False (Any **Eight**). (08)

1. Cadets takes 120 steps in per minute in 'Daud Ke Chal'.
2. General is the highest rank in Indian Army.
3. General Bipin Rawal is Defence Minister of India.
4. Effective range of 0.22 Delux Rifle is 25 yards.
5. There are 5 commands in Indian Navy.
6. Children's day is celebrated on 1fth December.
7. Adha Bahe Mur involves 45^{0} turn.
8. Indo-China war was occurred in 1962.
9. There are two types of compass.
10. Kargil Conflict was occurred in 1997.

Q.1. B) Fill in the blanks (Any **Seven**) (07)

1. -------- is the Defense Minister of India.
2. The word of command consist of ---------- parts.
3. Sanjay Gandhi National Park is located at ----------.
4. The speed of marching in Girls battalion is ---------- steps per minutes.
5. Southern Naval command is located at ----------.
6. ---------- is the capital of Maharashtra.
7. The word of command 'Thum' is given on --------- foot.
8. There are ---------- bones in human body.
9. 'Army Day' is celebrated on --------- every year in India.
10. The total strength of cadets in an Army contingent is ---------.

Q.2 a) Explain the role of NCC cadets during and after the disaster. (08)

b) Discus the various fire fighting equipments. (07)

OR

AE4C504051467C9A6FE7FD6F666EFCF4

a) Explain the importance of NGO for youth development. (08)

b) Give an account on Drug Abuse and Trafficking. (07)

Q.3 a) Describe various types of Fractures. (08)

b) What are the different types of Wounds? Explain the mode of treatment for various wounds. (07)

OR

a) Discuss the disadvantages of drunk and drive. (08)

b) List the items included in First Aid Box. (07)

Q.4 a) Describe in brief the lying position of firing. Give the three basic essentials of effective firing. (08)

b) Explain the various types of shooting targets. (07)

OR

a) Explain the Theory of Group and Snap Shooting. (08)

b) What precautions should take on firing range. (07)

Q.5 Write Short note on any **Three** of the following (ONLY FOR ARMY) (15)

1. Setting a Map
2. Camouflage and Concealment
3. Types of Field Signals
4. Methods of finding North
5. Prismatic Compass

OR

AE4C504051467C9A6EE7FD6F666EFCF4

Q.5 Write Short note on any Three of the following (ONLY FOR NAVY) (15)

1. Phonetic Alphabets
2. Wearing of National Flag
3. Types of Anchor
4. Parts of Sailing
5. Securing and Towing a Boat

OR

Q.5 Write Short note on any Three of the following (ONLY FOR AIR) (15)

1. Main and Tail Plain
2. Importance of RADAR
3. Flying of Aeromodels.
4. Fuselage
5. Advance technology in Air Force

****

AE4C504051467C9A6FE7FD6F666EFCF4

(मराठी भाषांतर)

वेळ: २ १/२ तास गुण: ७५

सुचना : १. सर्व प्राशणे सोडविणे आवश्यक आहे.

२. उजवीकडील अक त्या प्रश्नाचे गुण दार्शवितात.

३. प्रश्न क्रमांक ५ हा भुदल, नौदल, आणि हवाईदलाच्या छात्रांनी आपआपल्या विभागानुसार सोडवावा.

प्रश्न क्रं. १. (अ) खलील विधाने चूक की बरोबर ते लिहा. (कोणतेही ८) (०८)

१) दौड के चल मध्ये छात्र प्रतिमिनीटास १२० पाऊले घेतात.

२) जनरल हे भारतीय भूदालात उच्च श्रेणी आहे.

३) जनरल बिपिन रावल हे भारताचे संरक्षणमंत्री आहेत.

४) ० यार्ड आहे २५डिलक्स रायफलची प्रभावी रेंज २२.

५) भारतीये नौदलाच्या पाच कमांड आहेत.

६) ११ डिसेंबर रोजी बालदिन साजरा केला जोतो.

७) अर्धे डावीकडे वळण घेताना ४५° मध्ये वळन घेतात.

८) भारत.मध्ये झाले १९६२चीन युद्ध -

९) कंपासचे दोन प्रकार आहेत.

१०)कारगिल संघर्ष १९९७ या वर्षी झाला.

ब) रिकाम्या जागा भरा (कोणतेही सात) (०७)

१) ------ हे भारताचे संरक्षणमंत्री आहेत.

२) वर्ड ऑफ कमांड ------ भाग आहेत.

३) संजय गांधी राष्ट्रिय उद्यान ----- या ठिकाणी आहे.

४) मुलींच्या बाटलीयांमध्ये त्यांच्या संचालनात प्रती मिनिट ----- पाऊले होतात.

५) दक्षिणीय नौदल कमांड ------- या ठिकाणी आहेत.

६) ------ ही महाराष्ट्राची राजधानी आहे.

७) वर्ड ऑफ कमांड थम ही ------ पायावर दिली जाते.

८) मानवी शरीरात ------ हाडे असतात.

९) भारतामध्ये दरवर्षी ------ या दिवशी आर्मी दिन साजरा करतात.

१०) एक आर्मी कंटिन्जन्ट मध्ये छत्रांची संख्या ------ असते.

प्रश्न क्र.२ अ) नैसगिक आपत्तिपूर्वि, मध्ये आणि नंतर रा. छा. सेनेच्या छात्रांचे कार्य स्पष्ट करा. (०८)

ब) विविध अग्निरोधक उपकरणांवर चर्चा करा. (०९)

किंवा

AE4C504051467C9A6FE7FD6F666EFCF4

अ) युवकांच्या विकासासासाठी गैरसरकारी संघटनांचे कार्य काय यावर चर्चा करा. (०८)

ब) आमली पदार्थांची विक्री आणि वापर या विषयी माहिती द्या. (०७)

प्रश्न क्र.३ अ) वेगवेगळ्या प्रकारच्या फ्रॅक्चरचे वर्णन करा. (०८)

भ) जखमांचे विविध प्रकार सांगुन त्यावरील उपचार करण्याच्या पद्धतींची माहिती द्या. (०७)

किंवा

अ) दारू पिउन गाडी चालविण्याचे तोटे काय यावर चर्चा करा. (०८)

ब) प्रथमेपचार पेटीमध्ये कोणती साधने असतात याची यादी द्या. (०७)

प्रश्न क्र.४ अ) झोपून फायरीग करण्या पद्धत विषद करा आणि प्रभाविपणे फायरिंग करण्यासाठीची तिन मुलभूत तत्वे सांगा. (०८)

ब) शूटिंगच्या टार्गेटचे विविध प्रकार सांगुन ते स्पष्ट करा. (०७)

किंवा

अ) गट आणि स्नॅप शुटीगची सिद्धांत काय ते स्पष्ट करा. (०८)

ब) फायरिंग रेजवर आपण काय दक्षता घेणार ते सांगा. (०७)

प्रश्न क्र.५ टिपा लिहा (कोणत्याहि तीन) (भूदल विभाग.) (१५)

१ नक्शा सेट करणे.

२ छलावराण आणि दृष्टीस.

३ फिल्ड सिग्नलचे प्रकार.

४ उत्तरदिशा शोधण्याच्या पद्धति.

५ प्रिझमॅटीक होकायंत्र.

किंवा

AE4C50405146709A6FE7FD6F666FFC14

(१५)

टिपा लिहा (कोणत्याहि तीन) (नौदल विभाग.)

१ ध्वन्यात्मक मुळाक्षरे.

२ वेअरीग ऑफ नॅशनल फ्लॅग

३ नागरचे प्रकार

४ सेलिंगचे पार्ट.

५ सिक्युअरीग आणि टोईग बोट.

किंवा

टिपा लिहा (कोणत्याहि तीन) (वायुदल विभाग.) (१५)

१ मेन आणि टेल प्लेन.

२ रडारचे महत्व.

३ फ्लाईग ऑफ एरोमॉडेल.

४ विमानाचा सांगाडा.

५ वायुदलातिल अद्ययावत तंत्रज्ञान.

AE4C504051467C9A6FE7FD6F666EFCF4

वेळ: २ तास ३० मिनिटे गुण:७५

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न.१ अ) खालील संकल्पना स्पष्ट करा.**(कोणत्याही पाच)** १५

१. उत्पादन उत्तरदायित्व
२. उपस्थानाधिकार
३. प्रदुषकाने भरपाई देणे तत्व
४. दूर संवेदन
५. सर्वांगीण विचार
६. शाब्दिक क्षमता
७. कृत्रिम आहार
८. निसर्गकेंद्रित दृष्टीकोण

किंवा

ब. पायाभूत अभ्यासक्रम (सत्र-४) साठी तुम्ही सादर केलेल्या प्रकल्पावर व्यापक टीप लिहा. १५

२.अ) ग्राहक संरक्षण कायदा,१९८६ ची विविध वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा. १५

किंवा

ब. माहितीचा अधिकार कायदा,२००५ च्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

३.अ) परिस्थितीकीशास्त्राच्या आकलनासाठीच्या विविध दृष्टीकोणांवर टिपण्णी करा. १५

किंवा

संयुक्त राष्ट्रसंघ शाश्वत विकास शिखर परिषद,२०१५ मध्ये शाश्वत विकासासाठी स्वीकारलेल्या शाश्वत विकासाच्या विविध उद्देशांची चर्चा करा.

४.अ) जैवतंत्रज्ञानाच्या कृषीमधील विविध उपयोगांवर टिपण्णी करा. १५

किंवा

ब) अंतराळ तंत्रज्ञानाच्या क्षेत्रातील भारताच्या कामगिरीची चर्चा करा.

५.अ)नोकरीत प्रवेश मिळविण्यासाठीच्या कोणत्याही तीन स्पर्धात्मक परीक्षेच्या स्वरुपाची चर्चा करा. १५

किंवा

ब) अभिप्रेरणेच्या वेगवेगळ्या कोणत्याही तीन सिद्धांतांची चर्चा करा.

****

AE4C504051467C9A6FE7FD6F66655312

Q. P. Code: 34266

(2 ½ hours) Total marks: 75

N. B. (1) All questions are compulsory

(2) All questions have internal choice

(3) Figures to the right indicate full marks.

1) A. Explain the following concepts: **(any five)** (15)

1. Product liability
2. *Locus Standi*
3. Polluter Pays Principle
4. Remote sensing
5. Lateral thinking
6. Verbal Ability
7. Synthetic food
8. Eco-centrism

OR

B Write a comprehensive note on the Foundation Course (Semester IV) project submitted by you.

2) A. Explain in detail, the various features of Consumer Protection Act, 1986. (15)

OR

B. Discuss the features of the RTI Act, 2005.

3) A. Comment on the various approaches to understanding ecology. (15)

OR

B. Discuss the various goals of sustainable development as adopted in the UN Sustainable Development Summit, 2015.

4) A. Comment on the various applications of biotechnology in agriculture. (15)

OR

B. Discuss India's achievements in the field of satellite technology.

5) A. Discuss the format of any three competitive exams conducted for entry into jobs. (15)

OR

B. Discuss any three different theories of motivation.

****

AE4C504051467C9A6FE7FD6F66655312

Q.P. Code :35016

[Time: Three Hours] [Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. Attempt all questions

Q.1 Write Short Notes on the following: (Any Four) 20

1) Advantages of Meetings
2) Group Discussion
3) Selection Interview
4) Role of the Chairperson in a Meeting.
5) Disadvantages of Conferences.
6) Appraisal Interview

Q.2 Attempt the following questions: (Any Two) 20

1) Define Public Relations. Explain the methods of Internal Public Relations.
2) Define Committee. Describe how different committees can contribute to the success of any organization.
3) Define Conference. Explain in detail the process of organizing a successful conference.

Q.3 Draft the following letters: (Any Four) 20

1) You wish to furnish your home, draft an inquiry letter to Décor Furnishing to gather information about the approximate cost of furnishing.

2) Draft a complaint letter to one of the leading electronics goods dealer in Mumbai for the delay in the delivery of your home theatre.

3) Draft a Sales letter to promote the sales of any one of the following:

a) Goggles
b) Steel water bottles

4) You purchased a Microwave Oven from City Mall, Mumbai. Microwave did not function properly from the time it was delivered. The Mall authorities did not pay heed to the repeated complaints for replacement. You have the right to replacement, the guarantee card mentions this. Draft a letter addressed to the Consumer Forum regarding the same.

5) You have not received your pan card in spite of having applied for it six months ago. Draft an RTI query addressed to the Income Tax Department asking reasons for delay.

Q.P. Code :35016

Q.4 A) As the head of the H.R. Department of your organization, draft a report of the various activities conducted by the organization as part of Corporate Social Responsibility (CSR).

B) Draft the Notice and Agenda of the 8th Annual General Meeting of Keco Pharmaceuticals Ltd. Also draft Resolutions for the following items:

i) Approval of Director's Report
ii) Re-appointment of Auditors.

Q.5 A) Explain the following term in 02 – 03 sentences (Any 05)

1) Group Dynamics
2) Notice
3) House Journal
4) Online Interview
5) Resolutions
6) Crisis management
7) Press release
8) Webinar

B) Match the following 05

A	B
1) WASP	a) Minimum number of persons required to conduct a meeting.
2) Agenda	b) A person who conducts the meeting.
3) Exit Interview	c) Procedure of conducting an Interview.
4) Quorum	d) List of items to be discussed at the time of meeting.
5) Interviewer	e) Interview conducted when an employee leaves the organization.

C Summarize the following passage.

Speaking in public is as difficult as singing or acting. It requires careful rehearsals so that the public speaker appears spontaneous. The great speakers of ancient Greece and Rome used to prepare an important speech as painstakingly as a stage artist prepares for a performance. After writing it out and rehearsing it over and over again they would deliver it in front of a few trusted friends and critics and repeat it till they knew every syllable and gesture and their speech would then appear as a genuine outpouring of real emotions. That is why, to this day we read and study speeches of great orators like Cicero. A single page of his speech contains more concentrated thought, experience, psychological knowledge and training than many speakers may be able to command in their entire lifetime.

****

Q.P. Code :35016

[वेळ: ३:०० तास] [गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना:

१) सर्व प्रश्न सोडविणे

२) मूळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत.

३) आपणास योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासून पहा.

प्र.१ टीपा लिहा (कोणतेही चार) २०

१) सभांचे फायदे

२) समूह संज्ञापन

३) निवड मुलाखत

४) सभाअध्यक्षांची सभेतील भूमिका/परिषदांचे दोष / तोटे

५) परिषदांचे दोष

६) मूल्यमापन मुलाखत

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) २०

१) जनसंपर्काची व्याख्या लिहा. तसेच कंपनी अंतर्गत कोणकोणत्या मार्गांनी जनसंपर्क प्रस्थापित केले जाते ते स्पष्ट करा.

२) समितीची व्याख्या लिहून समित्या कंपनीच्या यशस्वीतेसाठी कसे योगदान करतात ते लिहा.

३) परिषद म्हणजे काय ते सांगून यशस्वी परिषदांच्या आयोजनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.३ पत्रलेखन करा. (कोणतेही चार) २०

१) तुम्ही तुमच्या घरास रंगरंगोटी करू इच्छीता यासाठी डेकोर फर्निशिंग यांच्याकडे अंदाजे खर्चाची चौकशी करण्याबाबतचे चौकशीपत्र तयार करा.

Q.P. Code :35016

२) तुम्ही मुंबईस्थित एका अग्रेसर वितरकाकडे होमथिएटरचा आदेश दिलेला होता. परंतु तो आपणास उशीरा प्राप्त झालेला आहे. याबाबतचे तक्रारपत्र तयार करा.

३) खालीलपैकी एकावर विक्रीपत्र लेखन करा.

i) गॉगल
ii) स्टीलवॉटर बॉटल्स

४) सिटी मॉल, मुंबई येथून तुम्ही मायक्रोवेव्ह ओव्हन खरेदी केलेला होता. खरेदी केल्यापासूनचे तो व्यवस्थित चालत नसल्यामुळे आपण तो मायक्रोवेव्ह बदलून मिळावा म्हणून विनंती करूनही त्याकडे दुर्लक्ष गेले. तो तुम्हाला बदलून घेण्याचा अधिकार देणारे हमी पत्र तुमच्याकडे आहे. याबाबत ग्राहक मंचाकडे पाठवायचे तक्रार निवारण पत्र तयार करा.

५) सहा महिन्यापूर्वी पॅनकार्ड मिळण्यासाठी आपण अर्ज केलेला होता. अद्यापही ते आपणास मिळलेले नाही. आयकर विभागाकडे याबाबतची माहिती मिळवण्यासाठीचे पत्र माहिती अधिकार कायद्या अंतर्गत तयार करा.

प्र.४ अ) मानवसंसाधन विभागाचे प्रमुख म्हणून आपल्या विभाग मार्फत कंपनी सामाजिक उत्तरदायित्व अंतर्गत केलेल्या कार्याचे अहवाललेखन करा.

ब) केओ फार्मास्युटीकल्स लि. यांच्या ७८ व्या वार्षिक साधारण सभेची सूचना आणि कार्यक्रमपत्रिका तयार करा. सोबत खालील ठराव लिहा.

१) संचालक मंडळाच्या अहवालास मान्यता.
२) लेखापरीक्षकाची पुर्ननियुक्ती

प्र.५ अ) खालील संज्ञा दोन ते तीन ओळींमध्ये स्पष्ट करा. (कोणतेही पाच)

१) समूहप्रेरक शक्ती
२) सूचना
३) गृहसाधन
४) ऑनलाईन मुलाखत
५) ठराव

Q.P. Code :35016

६) संकट व्यवस्थापन

७) प्रेस रिलीज

८) वेबिनार

ब) जोड्या लावा. ०५

अ	ब
१) WASP	अ) सभेसाठी आवश्यक असणारी सदस्यसंख्या
२) कार्यक्रमपत्रिका	आ) सभा हाताळणारी व्यक्ती
३) बर्हिगत मुलाखत	इ) मुलाखत घेण्याची प्रक्रिया
४) गणसंख्या	ई) सभेत चर्चेसाठी असणारे विषय
५) मुलाखत घेणारा	उ) संस्था सोडून जाताना कर्मचाऱ्याची घेतली जाणारी मुलाखत

क) हा प्रश्न इंग्रजीमध्ये सोडविणे -(Refer to English question NO. 5 (c) ०५

****

SYBA (Demograph

Duration 3 Hours Marks :- 100

Please check whether you have got the right question paper.

N.B.: 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Attempt any two of the following: 25

a. What is Fertility? Explain the factor affecting rate of fertility.
b. Explain the factors affecting age at marriage.
c. Discuss the causes of high fertility rate in developing countries.

Q.2 Attempt any two of the following: 25

a. What is migration? Explain the different types of migration.
b. Explain the Harris-Todaro model of Migration.
c. Describe the effects of urbanisation.

Q.3 Attempt (any two) of the following: 25

a. What is population policy? Explain the features of population policy in India.
b. Critically examine the Family Welfare Programme in India.
c. Explain the importance of Population Projection.

Q.4 Write note on (any two): 25

a. Life table
b. Causes of urbanisation
c. Methods of family planning

****

3150F6F44EE3EDBAC04E1D1C559397C4

वेळ : ३ तास एकूण गुण :- १००

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना: १. सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ **खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.** २५

अ. जनन म्हणजे काय? जननदरावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

ब. विवाहवयावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

क. विकसनशील देशातील जास्त जननदाराच्या कारणांची चर्चा करा.

प्र.२ **खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.** २५

अ. स्थलांतर म्हणजे काय? स्थलांतराचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

ब. स्थलांतराचे हॅरिस-टोडॅरो प्रतिमान स्पष्ट करा.

क. शहरीकरणाच्या परिणामांचे वर्णन करा.

प्र.३ **खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.** २५

अ. लोकसंख्या धोरण म्हणजे काय? भारतातील लोकसंख्या धोरणाची वैशिष्ट्ये सांगा.

ब. भारतातील कुटुंब कल्याण कार्यक्रमाचे टिकात्मक परिक्षण करा.

क. लोकसंख्या प्रक्षेपणाचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.४ **कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.** २५

अ. जीवनपत्रक

ब. शहरीकरणाची कारणे

क. कुटुंब नियोजनाच्या पद्धती

****

3150F6F44EE3EDBAC04E1D1C559397C4

Q.P. Code: 35781

[Time: Three Hours] [Marks:100]

N.B:

1) Q.No 1 and Q.No 2 is **COMPULSORY**.
2) Attempt any **FOUR** questions from Q.No 3 to Q.No 8.
3) Use of simple calculator is al
owed.
4) Figures to the right indicate full marks assigned to the question.
5) Working Notes should form part of the answers.

Q1 A) Select the most appropriate option: (Any TEN) (10)

1) The process of transferring entry from Journal to Ledger is called _____.
   a) Posting b) Casting
2) _____ book is operated by bank.
   a) Cheque b) Pass
3) _____ is prepared to reconcile the differences in Bank Balance as per Cash Book and Pass Book.
   a) Trial Balance b) Bank Reconciliation Statement.
4) Totalling of Ledger Accounts is known as _____.
   a) Casting b) Posting
5) Debit side total of Trial Balance must be _____ the credit side total of Trial Balance.
   a) Equal to b) Greater than
6) A credit balance in Trading Account represents _____.
   a) Gross Profit b) Gross Loss
7) Sales returns will be deducted from _____.
   a) Sales b) Purchases
8) Opening stock in Trial Balance will appear on _____ side of Trading Account.
   a) Credit b) Debit
9) _____ is a reduction in value of assets due to passage of time.
   a) Depreciation b) Appreciation
10) _____ is a book of secondary entry.
   a) Journal b) Sales Ledger
11) Under _____ Method of Depreciation, the depreciation amount remains constant every year.
   a) Straight Line b) Written Down Value
12) _____ is prepared to show the financial position of the business.
   a) Journal b) Balance Sheet

Q1 B) State whether the following statements are True or False: (Any TEN) (10)

1) Creditors are liabilities of a business.
2) Provision is the amount set aside for meeting a liability in future.
3) A Bank Reconciliation Statement is prepared on a particular date.
4) Goods withdrawn by proprietor for self consumption are to be recognized as Drawings.
5) Profit increases the Capital.

3150F6F44EE3EDBAC04E1D1C5597862E

6) Depreciation is a loss.
7) A cheque can be used to withdraw cash from the bank.
8) A Bank Reconciliation Statement shows the causes of disagreement between Cash book balan and Pass book balance.
9) Goodwill is a liability of the business.
10) Wages & Salaries mean the same as Salaries & Wages.
11) Bad Debts are recoverable debts of the business.
12) A computer is a manual device to process data.

Q2) Write Short notes: (Any FOUR) **(20)**

1) Straight Line Method of Depreciation and Written Down Value method of Depreciation.
2) Bank Pass Book and Pay-in-slip.
3) Bank Reconciliation Statement.
4) Need and importance of Ledger.
5) Final Accounts and its need
6) Trial Balance and its purpose.

Q3) From the following Trial Balance of Mr. Motilal, prepare a Trading Account and Profit & Loss Account for the Year Ended 31st March, 2017 and Balance Sheet as on that date: (

Trial Balance as on 31st March, 2017

PARTICULARS	DEBIT	CREDIT
Capital		50,000
Drawings	3,000	
Factory Building	2,000	
Machineries	24,000	
Sales Returns	2,000	
Sundry Debtors	28,200	
Sundry Creditors		21,000
Sales		151,000
Royalty Received		1,000
Sales Commission	4,200	
Purchases	1,25,000	
Opening Stock	22,000	
General Expenses	3,600	
Carriage Outwards	4,000	
Wages	10,000	
Bad Debts	2,000	
Purchase Returns		2,000
Bank Overdraft		5,000
TOTAL	**2,30,000**	**2,30,000**

ADJUSTMENTS:

i) Closing Stock was valued at ₹ 36,000/-
ii) Outstanding wages amounted to ₹ 2,000/-
iii) Prepaid Sales Commission amounted to ₹ 700/-.

3150F6F44EE3EDBAC04E1D1C5597862E

Q4) Mr. Shantilal purchased a motor car for ₹ 37,50,000/- on 1st October, 2014. **(15)**
On 30th September, 2016 he sells the car for ₹ 13,50,000/- and purchases a new car for ₹ 25 lakhs on 1st October, 2016. You are required to **prepare Motor Car Account and Depreciation Account for the year ended 31st March 2015, 31st March, 2016 and 31st March, 2017. Depreciation is to be @ 10% p.a. under Written Down Value Method.**

Q5) Enter the following transactions in proper Subsidiary Books and post them into Ledger: (15)

January 2018	
01	Opening Cash balance ₹ 1,10,000/- and Bank balance ₹ 2,50,000
01	Purchased goods from Rajendra Rao in cash for ₹ 40,000/-
06	Purchased office stationery for ₹ 5,000/-
08	Sold goods to Mr. Khan for ₹ 25,000/-
10	Paid electricity bill for office of ₹ 10,000/-
13	Mr. Khan returned goods worth ₹ 3,500/-
25	Purchased Laptop for office ₹ 30,000/-
29	Paid Salary to office staff by cheque ₹ 75,000/-

Q6) On 31st March, 2018, the Cash Book of Mr. Umesh Khanna showed a bank balance of ₹ 14,000 **(15)** but the Bank Pass book showed a different balance. On comparing the Cash book with the Pass book, the following discrepancies were noticed:

a) A cheque of ₹ 500 was issued to Mr. Shekhar on 25th March, 2018, but was presented for payment on 4th April, 2018.
b) A cheque of ₹1,000 received from a customer was deposited into the bank, but was collected on 2nd April, 2018.
c) A customer, Ms. Kiran directly deposited ₹ 4,000 into the bank account, the entry of the same was made in the Cash Book on 2nd April, 2018
d) The bank has credited the Pass book for ₹ 1,250, being dividend collected. The intimation of the same was sent by the bank on 3rd April, 2018.
e) A cheque of ₹ 3,000 received from Mr. Singh was entered twice in Cash book. The cheque was collected on 27th March, 2018.
f) Bank charges debited in Pass book by bank of ₹ 55 were not entered in cash book.
g) Under the standing instructions, the bank has made a payment of Insurance Premium of ₹ 2,700 on behalf of Mr. Umesh Khanna. No corresponding entry for the same was found in cash book.

Prepare Bank Reconciliation Statement as on 31st March, 2018, of Mr. Umesh Khanna.

3150F6F44EE3EDBAC04E1D1C5597862E

Q7) Prepare a Trial Balance from the following balances extracted from the books of Kapoor Traders as on 31st March, 2018:

PARTICULARS	AMOUNT
Capital	1,50,000
Sundry Debtors	35,000
Sundry Creditors	42,000
Machinery	21,000
Furniture	19,000
Sales	210,000
Purchases	116,000
Opening Stock (as on 01.04.2017)	107,400
Goodwill	100,000
Office Expenses	10,000
Outstanding Expenses	15,000
Interest Received	3,200
Cash Balance	1,800
Drawings	15,000
Bank Overdraft	5,000

Q8) From **the following Trial Balance of Ms. Sana, prepare the Trading Account and Profit & Loss Account for the year ended 31st March, 2018 and a Balance Sheet as on that date** **(15)**

PARTICULARS	DEBIT AMOUNT	CREDIT AMOUNT
Capital		19,000
Drawings	1,250	
Purchases	8,000	
Sales Return	200	
Purchase Return		450
Furniture	3,000	
Machineries	6,000	
Sales (Cash)		6,000
Sales (Credit)		8,000
Stock (01/04/2017)	3,000	
Office Stationery	250	
Bank Overdraft		450
Commission Received		125
Office Electricity	125	
Wages & Salaries	3,625	
Carriage Inwards	125	
Carriage Outwards	175	
Bills Receivable	400	
Travelling Expenses	300	
Office Rent	200	
Sundry Debtors	5,400	
Bad Debts	150	
Postage	75	
Repairs	600	
Cash Balance	440	
Sundry Creditors		2,190
Motor Car	2,900	
	36,215	**36,215**

Closing Stock as on 31st March, 2018 amounted to Rs. 6,125/-.

****

3150F6F44EE3EDBAC04E1D1C5597862E

Q.P. Code: 35781

[वेळ: तीन तास] [गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना: १. प्रश्न क्र. १ व २ अनिवार्य.
२. प्रश्न क्र. ३ ते ८ मधील कोणतेही चार सोडवा.
३. सर्व कच्चा / कार्य नोंदी या उत्तराचा अविभाज्य भाग असतील.
४. साधे गणकयंत्र (simple calculator) वापरण्यास मुभा आहे.
५. उजव्या बाजूच्या कंसातील संख्या, सदर प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
६. या मराठी रूपांतरामध्ये कोणतीही अडचण/शंका/तफावत असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका ग्राह्य धरावी

प्र. १ रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवड करून वाक्य पुन्हा लिहा. (कोणतेही दहा) (१०)

१) जनरल नोंदीचे (किर्द) लेजरमध्ये (खतावणी) नोंद करण्याच्या प्रक्रियेस ____ असे म्हणतात.
अ) पोस्टींग ब) कास्टिंग

२) ____ पुस्तक बँक हाताळते.
अ) धनादेश ब) पासबुक

३) ____ तयार करून बँक शिल्लक ही रोख पुस्तक व बँक पासबुक यांच्यातील तफावत जुळविळी जाते.
अ) तेरीज ब) बँक जुळवणी पत्रक

४) खतावणी च्या बेरजेला ____ असे संबोधतात.
अ) कास्टिंग ब) पोस्टींग

५) तेरीजपत्राच्या डेबिट (नावे) बाजूची बेरीज त्याच्या क्रेडीट(जमा) बाजूच्या बेरीजेच्या ____ असली पाहिजे.
अ) बेरजे इतकीच ब) पेक्षा जास्त

६) व्यापारी खात्यातील जमा बाजूची शिल्लक असणे म्हणजे ____.
अ) ढोबळ नफा ब) ढोबळ तोटा

७) विक्री परतावा ____ मधून वजा केला जातो.
अ) विक्री ब) खरेदी

८) तेरीजपत्रामधिल आरंभीचा मालाचा साठा याची नोंद व्यापारी खात्याच्या ____ बाजूस केली जाते.
अ) क्रेडीट (जमा) ब) डेबीट (नावे)

९) ____ म्हणजे मालमत्तेच्या किमतीतील घट होय.
अ) घसारा ब) वृद्धी

१०) ____ ही दुय्यम नोंदीची वही आहे.
अ) जर्नल (किर्दवही) ब) विक्री खतावणी (Sales Ledger)

११) ____ या घसारा पद्धतीनुसार मालमत्तेवर आकारलेला घसारा दरवर्षी समान राहतो.
अ) सरळरेषा पद्धती ब) घटते मूल्य

१२) ____ हे / ही उद्योगाची आर्थिकस्थिती दर्शविते.
अ) कीर्द पुस्तक ब) ताळेबंद पत्रक

3150F6F44EE3EDBAC04E1D1C5597862E

ब) खालील विधाने चूक कि बरोबर ते लिहा. (कोणतेही दहा)

१) धनको हे पद्याचे देणी असतात.

२) भविष्यातील खर्चासाठी बाजूस ठेवलेल्या रकमेस तरतूद असे म्हणतात.

३) बँक शिल्लक जुळवणी पत्रक हे एखाद्या विशिष्ट दिवशी बनविले जाते.

४) व्यापाऱ्याने खाजगी वापरासाठी काढलेल्या मालाला उचल असे म्हणतात.

५) निव्वळ नफा भांडवलामध्ये वृद्धी करतो.

६) घसारा हे एक नुकसान आहे.

७) बँकेमधून पैसे काढण्यासाठी धनादेशाचा वापर केला जाऊ शकतो.

८) बँक जुळवणी पत्रक हे रोख पुस्तक व बँक पासबुक यांच्या शिल्लकीमधील फरकाची कारणे दर्शविते.

९) नावलौकिक हे उद्योगाचे दायित्व आहे.

१०) 'मजुरी आणि वेतन' व ' वेतन आणि मजुरी' हे सारखेच आहेत.

११) बुडीत कर्ज हे वसुली होण्याजोगी कर्जे असतात.

१२) संगणक हे माहीतीवर प्रक्रिया करण्यासाठीचे एक मानवी हत्यार यंत्र आहे.

प्र. २ संक्षिप्त टिपा लिहा:- (कोणतेही चार)

१) सरळ रेषा घसारा पद्धती व घटत्या मुल्यावर आधारित घसारा पद्धती.

२) बँक पासबुक व पैसे भरणा चलन.

३) बँक शिल्लक जुळवणी पत्रक

४) खतावणी ची गरज व महत्व

५) अंतीम लेखापत्रके व त्यांची आवश्यकता

६) तेरीज पत्रक व त्याचे उद्देश

प्र. ३ खालील दिलेले तेरीज पत्रक हे श्री मोतीलाल यांचे आहे. त्यावरून व अधिक माहितीचा वापर करून दि. ३१ मार्च २०१७ रोजी संपलेला व्यापारी पत्रक आणि नफा तोटा पत्रक आणि या दिवशीचा ताळेबंद तयार करा:-

नावे	₹ नावे	₹ जमा
भांडवल		५०,०००
उचल	३,०००	
कारखाना इमारत	२,०००	
यंत्र सामग्री	२४,०००	
विक्री परतावा	२,०००	
ऋणको	२८,२००	
धनको		२१,०००
विक्री		१,५१,०००
रॉयल्टी मिळाली		१,०००
विक्री दलाली	४,२००	

3150F6F44EE3EDBAC04E1D1C5597862E

खरेदी	१,२५,०००	
आरंभीचा माल साठा	२२,०००	
सर्वसाधारण खर्च	३,६००	
जावक मालवाहतूक	४,०००	
मजुरी	१०,०००	
बुडीत येणी	२,०००	
खरेदी परतावा		२,०००
बँक ओवरड्राफ्ट		५,०००
एकूण	२,३०,०००	२,३०,०००

समायोजन:-

१) वर्षाअखेरीस मालाचा साठा ₹ ३६,०००/-

२) मजुरी देणे बाकी ₹ २०००/-

३) आगाऊ विक्री दलाली ₹ ७००/-

प्र. ४ श्री. शांतीलाल यांनी १ ऑक्टोंबर २०१४ रोजी एक मोटार ₹ ३७,५०,०००/- ला विकत घेतली. त्यांनी वरील मोटर ३० सप्टेंबर २०१६ रोजी ₹ १३,५०,००० ला विकली, व १ ऑक्टोंबर २०१६ रोजी एक नवीन मोटार ₹ २५, ००,००० ला विकत घेतली. वरील सर्व मोटारींवर दरवर्षी १०% या दराने घटत्या मुल्यावर आधारित घसारा आकारावा.आपणास मोटार खाते व घसारा खाते हे खालील तीन वर्षांकरीता बनवायचे आहे:- वर्ष अखेर : ३१ मार्च २०१५, ३१ मार्च २०१६ व ३१ मार्च २०१७. (१५)

प्र. ५ खालील दिलेल्या व्यवहारांच्या नोंदी दुय्यम (सबसिडीअरी) पुस्तकात करा व त्याची नोंद खतावणी मध्ये करा. (१५)

दिनांक	तपशील
जानेवारी २०१८	
०१	आरंभीची शिल्लक रोख: ₹ १,१०,०००/- व बँक: ₹ २,५०,०००/-
०१	राजेंद्र राव यांच्या कडून ₹ ४०,०००/- चा माल रोखीने खरेदी केला.
०६	कार्यालयीन स्टेशनरी खरेदी केली ₹ ५०००/-
०८	खान यांना माल विकला ₹ २५,०००/-
१०	कार्यालयाचे विजेचे बिल ₹ १०,०००/- भरले
१३	खान यांनी माल परत केला ₹ ३५००/-
२५	कार्यालयासाठी लॅपटॉप खरेदी केला ₹ ३०,०००/-
२९	कार्यालयीन कर्मचार्यांचे वेतन धनादेशाद्वारे दिले ₹ ७५,०००/-

3150F6F44EE3EDBAC04E1D1C5597862E

प्र. ५ दिनांक ३१ मार्च २०१८ रोजी श्री उमेश खन्ना यांच्या रोख पुस्तक मध्ये बँक शिल्लक ₹ १४,००० - एवढी दिसत होती, परंतु बँक पासबुक मध्ये वेगळी शिल्लक दिसत होती. या दोन्ही पुस्तकांची तुलना केल्यावर खालील तफावती निदर्शनास आल्या :- (१०)

१) श्री. शेखर याना २५ मार्च २०१८ रोजी ₹ ५०० चा दिलेला धनादेश, दि ४ एप्रिल २०१५ रोजी वटण्यासाठी सादर करण्यात आला.

२) एका ऋणकोकडून मिळालेला ₹ १,००० चा धनादेश बँकेत जमा केला, परंतु तो दि ०२ एप्रिल २०१८ रोजी प्रत्यक्षात जमा झाला.

३) श्रीमती किरण (ग्राहक) यांनी ₹ ४,००० आपल्या खात्यात परस्पर जमा केले. याची रोख पुस्तका मध्ये नोंद दिनांक ०२ एप्रिल २०१८ रोजी करण्यात आली.

४) बँकेने आपल्या पासबुकमध्ये ₹ १,२५० - चा लाभांश जमा केला, परंतु त्याची माहिती त्यानी ०३ एप्रिल २०१८ रोजी कंपनीला दिली.

५) श्री. सिंग यांजकडून ₹ ३,००० चा धनादेश मिळाला, परंतु त्याची रोखपुस्तकामध्ये दोनदा नोंद झाली. बँकेत तो धनादेश २७ मार्च २०१८ रोजी जमा झाला.

६) बँकेचे शुल्क आकारणी ₹ ५५/- हे पासबुक मध्ये नोंदविले आहे. परंतु रोख पुस्तकात त्याची नोंद नाही.

७) स्थायी निर्देशनानुसार बँकेने श्री उमेश खन्ना यांचा ₹ २,७००/- विमा हफ्ता भरला, परंतु याची नोंद रोख पुस्तकात केली नव्हती.

वरील माहितीच्या आधारे श्री. उमेश खन्ना यांचे दि. ३१ मार्च २०१७ रोजीचे बँक शिल्लक जुळवणी पत्रक तयार करा.

प्र. ६ कपूर ट्रेडर्स यांच्या ३१ मार्च २०१८ रोजीच्या खालील दिलेल्या खात्याच्या शिल्लकी वरून तेरीज पत्रक तयार करा:- (१०)

तपशील	रक्कम (₹)
भाडवल	१,५०,०००
ऋणको	३५,०००
धनको	४२,०००
यंत्र सामग्री	२१,०००
फर्निचर	१९,०००
विक्री	२,१०,०००
खरेदी	१,१६,०००
सुरवातीचा मालसाठा (०१.०४.२०१७)	१,०७,४००
नावलौकिक	१,००,०००
कार्यालयीन खर्च	१०,०००
देय खर्च	१५,०००
व्याज मिळाले	३,२००
रोख शिल्लक	१,८००
उचल	१५,०००
बँक कर्ज	५,०००

3150F6F44EE3EDBAC04E1D1C5597862E

प्र. ८ खालील दिलेले श्रीमती सना यांचे तेरीज पत्रक हे ३१ मार्च २०१८ रोजीचे आहे. त्यावरून तुम्ही ३१ मार्च २०१८रोजी संपलेल्या वर्षाचे व्यापारी पत्रक, नफा तोटा पत्रक आणि त्या दिवशीचा ताळेबंद तयार करा:- (१५)

तपशिल	नावे (₹)	जमा (₹)
भांडवल		१९,०००
उचल	१,२५०	
खरेदी	८,०००	
विक्री परतावा	२००	
खरेदी परतावा		४५०
फर्निचर	३,०००	
यंत्र सामग्री	६,०००	
रोख विक्री		६,०००
उधार विक्री		८,०००
सुरवातीचा माल साठा (०१/०४/२०१७)	३,०००	
कार्यालयीन स्टेशनरी	२५०	
बँक ओवर ड्राफ्ट		४५०
दलाली मिळाली		१२५
कार्यालयाचे वीज बिल	१२५	
मजुरी आणि वेतन	३,६२५	
आवक माल वाहतूक	१२५	
जावक माल वाहतूक	१७५	
हुंडी येणे	४००	
प्रवास खर्च	३००	
कार्यालयीन भाडे	२००	
ऋणको	५,४००	
बुडीत येणी	१५०	
टपाल खर्च	७५	
दुरुस्ती	६००	
रोख शिल्लक	४४०	
धनको		२,१९०
वाहन (मोटार)	२,९००	
एकूण	३६,२१५	३६,२१५

दिनांक ३१ मार्च २०१८ रोजीचा मालसाठा ₹ ६,१२५/- इतका होता.

.....

3150F6F44EE3EDBAC04E1D1C5597862F

मराठी रूपांतर

(3 तास) गुण : १००

सुचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) प्रत्येक प्रश्नाचे २० गुण आहेत.
(३) आवश्यक त्या ठिकाणी आकृत्या काढा.
(४) साध्या गणक यंत्राचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. खालीलपैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा. २०

अ) पैसा म्हणजे काय? पैशाच्या पुरवठ्याला परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

ब) फिशरच्या रोख व्यवहार दृष्टिकोणाची चर्चा करा.

क) पैशाच्या भ्रमणवेगावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

२. खालीलपैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा. २०

अ) केन्सच्या पैशाच्या मागणीच्या हेतूंची चर्चा करा.

ब) 'रोखतेचा सापळा' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

क) मुद्रा बाजार संतुलनातील LM वक्रातील बदलाचे वर्णन करा.

३. खालीलपैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा. २०

अ) गुंतवणूक मागणी फलन विशद करा.

ब) 'पशू भावना' या संकल्पनेवर टीप लिहा.

क) वस्तू बाजार संतुलनातून IS वक्र काढा.

४. खालीलपैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा. २०

अ) IS-LM प्रतिमानाच्या आधारे वस्तू बाजार व मुद्राबाजारातील सर्वसाधारण समतोलाचे वर्णन करा.

ब) चलनविषयक धोरणाची संख्यात्मक साधने विशद करा.

क) IS-LM प्रतिमानावरील राजकोषीय धोरणाची परिणामकारकता स्पष्ट करा.

५. टीपा लिहा (**कोणतेही दोन**) २०

अ) पैसा गुणक

ब) बचत फलन

क) LM वक्र

ड) राजकोषीय धोरणाची साधने

74F4AB6599012 1C7BFA8787E13FE8709

[Time: 3 Hours] [Marks : 10

Please check whether you have got the right question paper.

N.B 1. All questions are compulsory.
2. Each Question carries 20 marks.
3. Draw diagrams wherever necessary.
4. Use of simple calculator is allowed.

1. Attempt **any two** of the following : 2
a. What is Money? Explain the various determinants of the money supply.
b. Discuss Fisher's cash transaction approach.
c. Explain the factors affecting velocity of circulation of money.

2. Attempt **any two** of the following : 2
a. Discuss the Keynesian motives of demand for money.
b. Explain the concept of 'Liquidity Trap'.
c. Describe the shifts in LM curve in the money market equilibrium.

3. Attempt **any two** of the following : 2
a. Explain the investment demand function.
b. Write a note on concept of 'animal spirit'.
c. Derive the IS curve from the goods market equilibrium.

4. Attempt **any two** of the following : 2
a. Describe the general equilibrium in the goods and money market with the help of IS-LM model.
b. Explain the quantitative instruments of monetary policy.
c. Explain the effectiveness of fiscal policy under IS-LM model.

5. Write note on : (**Any Two**)
a. Money multiplier
b. Saving function
c. LM Curve
d. Fiscal policy instruments

70026

74F4AB65990121C7BFA8787E13FE8709

SYBA Marathi II
26/4/2019

Q. P. Code: 52047

[वेळ: तीन तास] [गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. १ अ) आत्मकथन या साहित्यप्रकाराची ठळक वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

आ) आत्मचरित्र आणि चरित्र यांच्यातील स्वरूप भेदांची चर्चा करा. (२०)

प्र. २ अ) 'मन मे है विश्वास' या शीर्षकाची समर्पकता तुम्हाला नेमलेल्या साहित्यकृतीच्या आधारे स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

आ) 'मन मे है विश्वास' या आत्मकथनाचे अनुभवविश्व सोदाहरण स्पष्ट करा. (२०)

प्र. ३ अ) 'जसं घडलं तसं' या आत्मकथनातील अनुभव कथन तुमच्या शब्दात रेखाटा. (२०)

किंवा

आ) 'जसं घडलं तसं' या आत्मकथनातील नीलम माणगावे यांनी घडविलेले समाजदर्शन सविस्तर लिहा. (२०)

प्र. ४ टिपा लिहा. **(प्रत्येक गटातील एक)** (३०)

गट 'अ' i) आत्मकथनाचे विशेष ii) आत्मचरित्रातील 'मी'

गट 'ब' i) 'मन मे है विश्वास' मधील मुलाखतीचा अनुभव ii) तात्याचे व्यक्तिमत्व

गट 'क' i) 'जसं घडलं तसं' मधील वाडा ii) 'जसं घडलं तसं' मधील भाषाशैली

प्र. ५ खालीलपैकी **कोणत्याही पाच** प्रश्नांची पूर्ण वाक्यात उत्तरे लिहा. (१०)

१) विश्वास नांगरे पाटील यांच्या गावाचे नाव सांगा.
२) 'मन मे है विश्वास' या आत्मकथनात मुंबईची दोन रूपे कोणती आहेत?
३) 'मन मे है विश्वास' मधील कोणत्या दोन जीवनशैली चित्रित झालेल्या आहेत?
४) 'मन मे है विश्वास' आत्मकथनात कोणत्या कालखंडातील जीवनपट चित्रित केला आहे.
५) 'जसं घडलं तसं' मधील लेखिकेची आई कोणती पूजा करीत असे?
६) 'जसं घडलं तसं' मधील 'बस्ती' म्हणजे काय?
७) 'जसं घडलं तसं' या आत्मकथनातील तालीम मंडळाचे नाव काय?
८) नीलम माणगावे कोल्हापूर जिल्हातील कोणत्या गावात राहत होत्या?

.....

S4BA History II
26/4/2019

Paper / Subject Code: 96543 / History :Paper II

Q. P. Code : 33096

(3 Hours) (Total Marks: 100)

N.B.: (1) **All** questions are **compulsory**.
(2) **All** questions carry **10 marks**.

1. Attempt **any two** questions:
1a. Examine the political and religious reforms of Kemal Pasha of Turkey.
1b. Evaluate the political and social reforms of Reza Shah of Iran.
1c. Discuss the birth of Israel with reference to the factors that led to Zionism.

2. Attempt **any two** questions:
2a. Outline the main features of Fascism. What were the factors that helped Benito Mussolini seize power in Italy?
2b. List the main features of Nazism. Trace the rise of Adolf Hitler as the Chancellor of Germany.
2c. Define 'Militarism' and examine the factors that led to its rise in Japan in the 1930s.

3. Attempt **any two** questions:
3a. Narrate the events that led to World War II.
3b. Evaluate the importance of the Atlantic Charter.
3c. What are the aims and objectives of the United Nations Organisation? Examine its main organs.

4. Attempt **any two** questions:
4a. Discuss Dr. Sun Yat Sen's political career and his role in the Revolution of 1911 in China.
4b. Explain Gandhi's philosophy of Satyagraha giving examples from any one mass movement led by him.
4c. Evaluate Dr. Sukarno's role in the nationalist movement of Indonesia.

5. Write short notes on **any two** of the following:
5a. Economic Reforms of Kemal Pasha
5b. Manchurian Crisis and Militarism in Japan.
5c. Origin and Eight Principle Points/Goals of the Atlantic Charter.
5d. Dr. Sun Yat Sen and the Guomindang (Kuomintang) Party of China.

TURN OVER

(३ तास) (एकूण गुण : १००)

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) सर्व प्रश्नांना १० गुण आहेत.

१. **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

१ अ. केमाल पाशाने तुर्कस्तानमध्ये केलेल्या राजकिय व धार्मिक सुधारणांचे परिक्षण करा.

१ ब. रेझा शहाने इराणने केलेल्या राजकिय व सामाजिक सुधारणांचे मुल्यांकन करा.

१ क. इस्त्रायलच्या निर्मितीच्या संदर्भासह झायनवादास कारणीभूत असलेल्या घटकांची चर्चा करा.

२. **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

२ अ. फॅसिस्टवादाची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. बेनिटो मुसोलिनी याच्या हाती इटलीची सत्ता सुत्रे जाण्यास कोणत्या घटकांनी मदत केली.

२ ब. नाझीवादाने मुख्य वैशिष्ट्ये सांगा. तसेच जर्मनीचा राष्ट्रप्रमुख म्हणून ॲडॉल्फ हिटलर याचा उदय स्पष्ट करा.

२ क. लष्करवाद स्पष्ट करुन जपानमधील १९३०च्या दशकातील लष्करवादाच्या वाढीस कारणीभूत घटकांचे परिक्षण करा.

३. **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

३ अ. दुसऱ्या महायुध्दास पोषक घटनांचा आढावा घ्या.

३ ब. अटलांटिक सनदेच्या महत्वाचे मुल्यांकन करा.

३ क. संयुक्त राष्ट्रसंघाची ध्येय व धोरणे काय आहेत? त्याची महत्वाची अंगे स्पष्ट करा.

४. **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

४ अ. डॉ. सन यत सेन यांची राजकिय कारकिर्द आणि चीनच्या १९११ च्या राज्यक्रांतीतील त्यांच्या भूमिकेची चर्चा करा.

४ ब. महात्मा गांधींचे सत्याग्रह हे तत्वज्ञान त्यांच्या नेतृत्वाखालील एखाद्या चळवळीच्या विशेष संदर्भासह स्पष्ट करा.

४ क. इंडोनेशियाच्या स्वातंत्र्य चळवळीतील डॉ. सुकार्णो यांची भूमिका स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी **कोणत्याही दोहोंवर** टिपा लिहा :

५ अ. केमाल पाशाच्या आर्थिक सुधारणा.

५ ब. मंचुरियन तंटा आणि जपानमधील लष्करवाद.

५ क. अटलांटिक सनदेतील आठ मुख्य तत्वे व ध्येये.

५ ड. डॉ. सन यत सेन आणि चीनचा कोमिंगतांग पक्ष.

SYBA Hindi II
26/4/2019

(समय : ३ घंटे) (कुल अंक : १००)

सूचना: सभी प्रश्न अनिवार्य है।

प्र. १ निम्नलिखित अवतरणों की संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए। २७

क) "जिस तरह झाड़ू से गंदगी दूर की जाती है, उसी तरह तू अपने वोट से उन सबका सफाया कर सकता है - जो तेरे दुश्मन है।"

अथवा

"यहाँ कुछ लोग ऐसे हैं, जो अपनी थैलियाँ भरने के लिए कुछ भी कर सकते हैं। वे अपने भाइयों का खून तक पी सकते हैं। नतीजा यह है कि जंगल की दौलत एक ही वर्ग के लोगों के पास जमा होती जा रही है।"

ख) "पानी का काम प्रेम का काम है, पुण्य का काम है, इसमें अमृत जैसा मीठा पानी ही पिलाना है, तभी अमृत जैसा सरोवर बनेगा।"

अथवा

"पर आँखों की यह चमक ज्यादा देर तक नहीं टिक पाती। कूडन को लगता है कि देर – सबेर राजा तक यह बात पहुँच ही जाएगी और तब पारस छिन जायगा। तो क्या यह ज्यादा अच्छा नहीं होगा कि वे खुद जाकर राजा को सब कुछ बता दें।"

ग) "सत्ता के शिखर पर हम बिलकुल अकेले हैं। कोई भी ऐसा नहीं जिस पर विश्वास कर सकें। सब सत्ता, अधिकार, धन के लालच में हमारे अपने बने हैं। हम चाहते हैं तुम हमारी सहायता करो।"

अथवा

"देश के अच्छे-से-अच्छे वैद्यों से इनकी वाणी का उपचार हो, जिससे वे हमारे आगे घुटने टेककर, गिड़गिड़ाकर अपने जीवन के लिए क्षमा-याचना करें – उसी वाणी से, जिससे हमारा उपहास किया था।"

प्र. २ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए। ३६

च) 'जंगल तंत्रम' उपन्यास के कथानक को अपने शब्दों में लिखिए।

अथवा

'जंगल तंत्रम' उपन्यास में समकालीन राजनीतिक परिवेश का यथार्थ चित्रण हुआ है, स्पष्ट कीजिए।

छ) 'आज भी खरे हैं तालाब' निबंध के आधार पर तालाबों की उपयोगिता को समझाइए।

अथवा

'संसार सागर के नायक' निबंध के आधार पर तालाब निर्माण में गजधर के योगदान पर प्रकाश डालिए।

ज) 'कथा एक कंस की' नाटक का कंस पौराणिक पात्र होते हुए भी आज के सत्ताधारी वर्ग का प्रतिनिधित्व करता है, स्पष्ट कीजिए।

अथवा

'कथा एक कंस की' नाटक के कथ्य पर प्रकाश डालिए।

09EFD9EAF7A4910B5682FBF3BEB1B7C2

प्र. ३ निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए। १२

त) 'जंगल तंत्रम' उपन्यास की प्रतिकात्मकता को सोदाहरण समझाइए।

थ) 'तालाब बाँधता धरम सुभाव' निबंध के आधार पर तालाबों के सांस्कृतिक महत्व को रेखांकित कीजिए।

द) 'कथा एक कंस की' नाटक में स्वाति और कंस का प्रेम किस प्रकार चित्रित हुआ है?

प्र. ४ निम्नलिखित विषयों पर टिप्पणियाँ लिखिए - १५

प) 'जंगल तंत्रम' उपन्यास का नाग।

अथवा

'जंगल तंत्रम' उपन्यास का मोर।

फ) 'नींव से शिखर तक' निबंध में वर्णित तालाब बनाने का विवरण।

अथवा

'संसार सागर के नायक' निबंध की जसमा ओढ़न।

ब) 'कथा एक कंस की' नाटक का उग्रसेन।

अथवा

'कथा एक कंस की' नाटक की स्वाति।

प्र. ५ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में लिखिए। १०

१) 'जंगल तंत्रम' उपन्यास के लेखक का नाम लिखिए।

२) नाग किसके गले का हार बना?

३) सिंह किसे नाचने को कहता है?

४) जंगलपति किसे बनाया जाता है?

५) बुढागर में कौन-सा तालाब है?

६) गजधर कौन थे?

७) अंग्रेजों के आने के पहले दिल्ली में कितने तालाब थे?

८) स्वाति को किसके साथ विवाह करने के लिए कहा जाता है?

९) अस्ति के पति का नाम लिखिए।

१०) 'कथा एक कंस की' नाटक के नाटककार का नाम लिखिए।

09EFD9EAF7A4910B5682FBF3BEB1B7C2

SYBA English II

26/4/2019

Q.P. Code :31658

3 Hours 100 Marks

N.B.: Please check whether you have the correct question paper.
All five questions are compulsory.
Figures to the right indicate maximum marks for each question.

1.A. Write an essay on the two essentials for a playwright as illustrated by Tendulkar in his essay. **20**

OR

B. Discuss Makarand Paranjape's views on the impact of nationalism on Indian Poetry in English as evidenced in his essay prescribed for study.

OR

C. Write short notes on **any two** of the following:
(i) Dangle's views on the challenges facing Dalit Literature
(ii) Paranjape's opinion on Indian Poetry in English from 1900 to 1950
(iii) Sunder Rajan's perspective on the problems faced by syllabus design committees working on English Studies in India
(iv) Tendulkar's comments on dialogue in drama.

2. A (i) Comment on *Halfway House* as a play that deals with the theme of declining urban middle class values. **20**

OR

(ii) Write an essay on the character of Savitri in *Halfway House*.

OR

2. B (i) Is *Harvest* a typically dystopian play of the modern age? Discuss.

OR

(ii)How does Manjula Padmanabhan's depiction of the male charactersdiffer from that of her female characters in the play *Harvest*.

3. A. Trace the change in Mahapatra's attitude from 'Hunger' to 'Freedom'. **20**

OR

B. Critically evaluate DilipChitre as a modernist poet with reference to the poems prescribed for study.

61391B77905EC77C9C5251205FF094AF

20

4. A. Write short notes on **any two**:
(i) The relevance of the title *Halfway House*
(ii) The ending of the play
(iii) Juneja
(iv) Savitri

OR

4. B Write short notes on **any two**:
(i) The significance of the title *Harvest*
(ii) Jeetu
(iii) The character of Maa
(iv) The ending of *Harvest*

20

5. Write short notes on **any two** of the following:
(i) The theme of poverty and social injustice in 'Hunger'
(ii) The nature of poetry as evidenced in 'The Flight of Birds'
(iii) Cartographic imagery in 'Map Maker'
(iii) The poet's disillusionment with the idea of his nation in 'Freedom'

****

61391B77905EC77C9C5251205FF094AF

S1B0

Paper / Subject Code: 96540 / Geography : Paper II

26/4/2019

Q.P. Code : 33768

[Time: 3 Hours] [Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B
1. All questions are compulsory and carry equal marks
2. Draw maps, sketches and diagrams wherever necessary
3. Use of map stencil is allowed
4. Student can use appropriate colours wherever necessary.
5. Attach appendix to your answer paper

Q.1 A) Mark and name the following Features at the most appropriate places in the outline map of the world **10**

1.) Arctic ocean
2.) Bay of Bengal
3.) Gulf of Finland
4.) Korean strait
5.) Peruvian current
6.) Japan trench
7.) Java island
8.) Iceland
9.) Labrador current
10.) Palk strait

B) Draw the following symbols of abbreviations related to Navigation charts. **5**

1.) Steep Coast or Cliffs
2.) Fishing Harbour
3.) Light house
4.) Neap tide
5.) Custom office

C) Read the Hydrographic map given to you and answer the related questions (Appendix -2) **5**

1.) What is shown in the given Hydrographic map?
2.) What type of projection is used for the given Hydrographic map?
3.) What is the Highest depth observed in the given hydrographic map?
4.) What is the depth of water near 'GIRYE BAY' ?
5.) Which is the main harbor a observed in the given Hydrographic map?

Q.2 Explain in detail nature and branches of the oceanography? **20**

OR

a) Describe the characteristics of Pacific and Indian ocean. **10**
b) Describe in brief the development of oceanography. **10**

TURN OVER

Q.3 Explain the different factors affecting salinity of ocean water. 20

OR

a) Write a note on continental shelf and continental slope. 10

b) Explain horizontal distribution of temperature of ocean water. 10

Q.4 Describe the major ocean current any two oceans in the world. 20

OR

a) Write a note on types of tides. 10

b) Discuss the effects of Tsunami on the coast. 10

Q.5 Explain in detail relationship between oceans and global climate change. 20

OR

(a) Discuss the different causes of marine pollution. 10

(b) Write a note on coral reefs. 10

(मराठी अनुवाद)

(३ तास) (एकुण गुण: १००)

सूचना :
१. सर्व प्रश्न आवश्यक असून प्रत्येकास समान गुण आहेत.
२. आवश्यक तेथे नकाशे, आकृत्या व आराखडे काढा.
३. नकाशा स्टेनसील वापरण्यास परवानगी आहे.
४. आवश्यक तेथे रंगाचा वापर करू शकतात.
५. उत्तर पत्रिके सोबत परिशिष्टे जोडा

१. अ) जगाच्या आराखडयात खालील बाबी योग्य त्या ठिकाणी दाखवून त्यास नावे दया. (परिशिष्ट क्र. १) १०

१. आर्टिक महासागर
२. बंगालचा उपसागर
३. फिनलँडचे लाखात
४. कोरियाची सामुद्रधुनी
५. पेरू प्रवाह
६. जपानचा गर्ता
७. जावा बेट
८. आईसलँड
९. लॅब्रोडर प्रवाह
१०. पाल्कची सामुद्रधुनी

ब) सागरी वाहतूक नकाशा संबधीत चिन्हे, खुणा किंवा संक्षिप्त रूप काढा. ५

१. कडा किंवा तीव्र उताराचा किनारा
२. मासेमारी बंदर
३. दिपगृह
४. भागेंची भरती
५. कस्टम ऑफिस

क) तुम्हास पुरविलेल्या हायड्रोग्राफिक नकाशाचे वाचन करा आणि त्यासंबंधीत खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. ५
(परिशिष्ट क्र.२)

१. दिलेल्या हायड्रोग्राफिक नकाशा कोणत्या क्षेत्राचा आहे?
२. दिलेल्या हायड्रोग्राफिक नकाशात कोणते नकाशा प्रक्षेपण वापरलेले आहे?
३. दिलेल्या हायड्रोग्राफिक नकाशात सर्वाधिक खोली किती आहे?
४. गिरवे उपसागराजवळ पाण्याची खोली किती आहे?
५. दिलेल्या हायड्रोग्राफिक नकाशा कोणते प्रमुख बंदर दिसत आहे.

२. सागर शास्त्राचे स्वरूप आणि शाखा सविस्तर विशद करा. १०

किंवा

अ) प्रशांत आणि हिंदी महासागराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. ५

ब) सागरशास्त्राचा विकास थोडक्यात स्पष्ट करा. ५

३. सागरजल क्षारतेवर परिणाम करणारे विविध घटक स्पष्ट करा. १०

किंवा

अ) भूखंड मंच आणि खंडात उतार यावर टिप लिहा. ५

ब) सागरजल तापमानचे क्षितिज समांतर वितरण स्पष्ट करा. ५

४. जगातील कोणत्याही दोन महासागरातील प्रमुख सागर प्रवाहाचे वर्णन करा. १०

किंवा

अ) 'भरती-ओहटीचे प्रकार' यावर टिप लिहा. ५

ब) त्सुनामीचे किनारपट्टीवर होणारे परिणाम स्पष्ट करा. ५

५. महासागर आणि जागतिक हवामान बदल यातील सहसंबंध सविस्तर स्पष्ट करा. १०

किंवा

अ) सागरजल प्रदूषणाच्या विविध कारणांची चर्चा करा. ५

ब) सागरी प्रवाळांवर टिप लिहा. ५

Appendix-I

S.Y.B.A.- Geography - II

Exam Seat No.

Signature of Invigilator with date

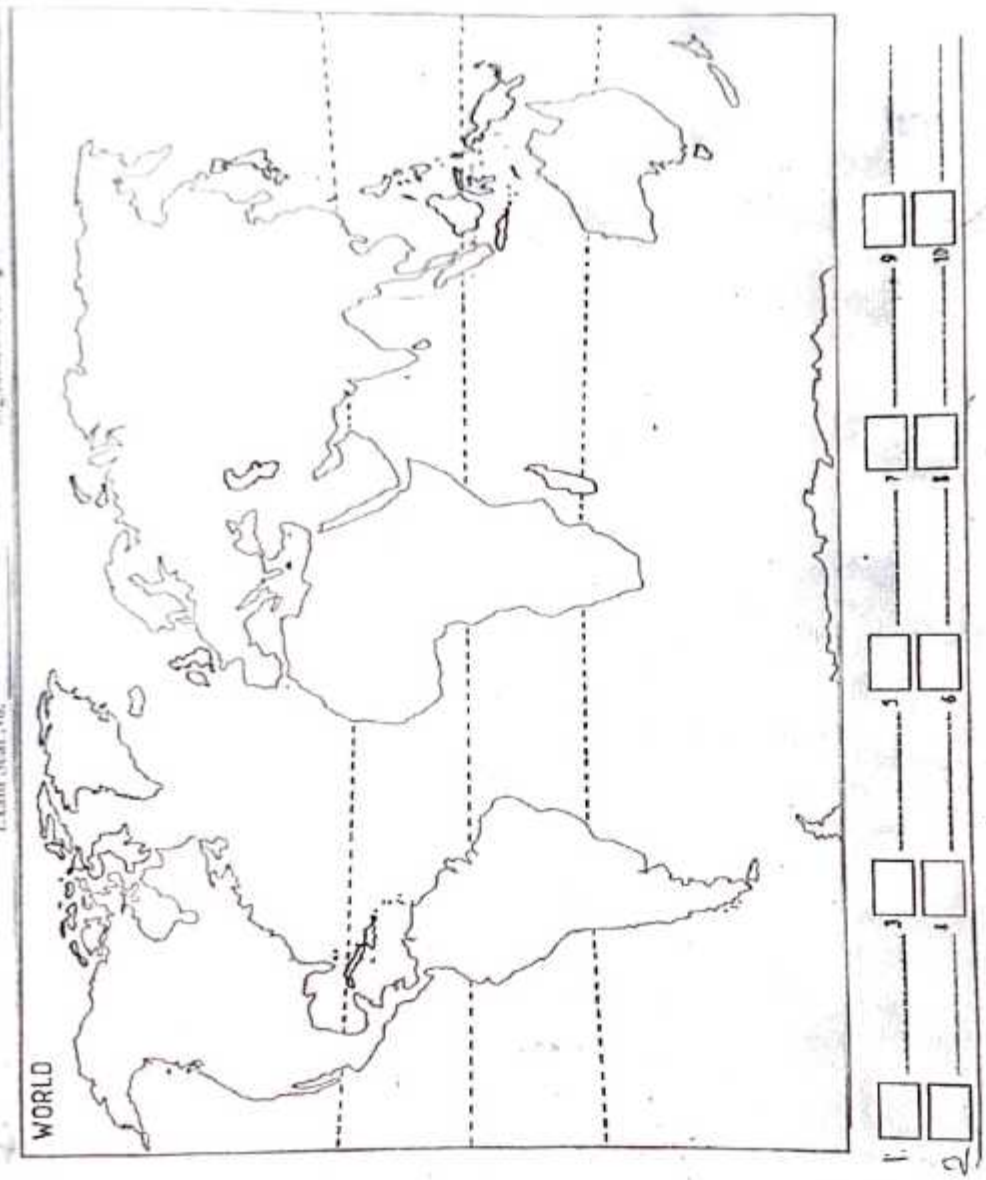

परिशिष्ट-I

SYBA - Geography II (Appendix II) Exam Seat No.

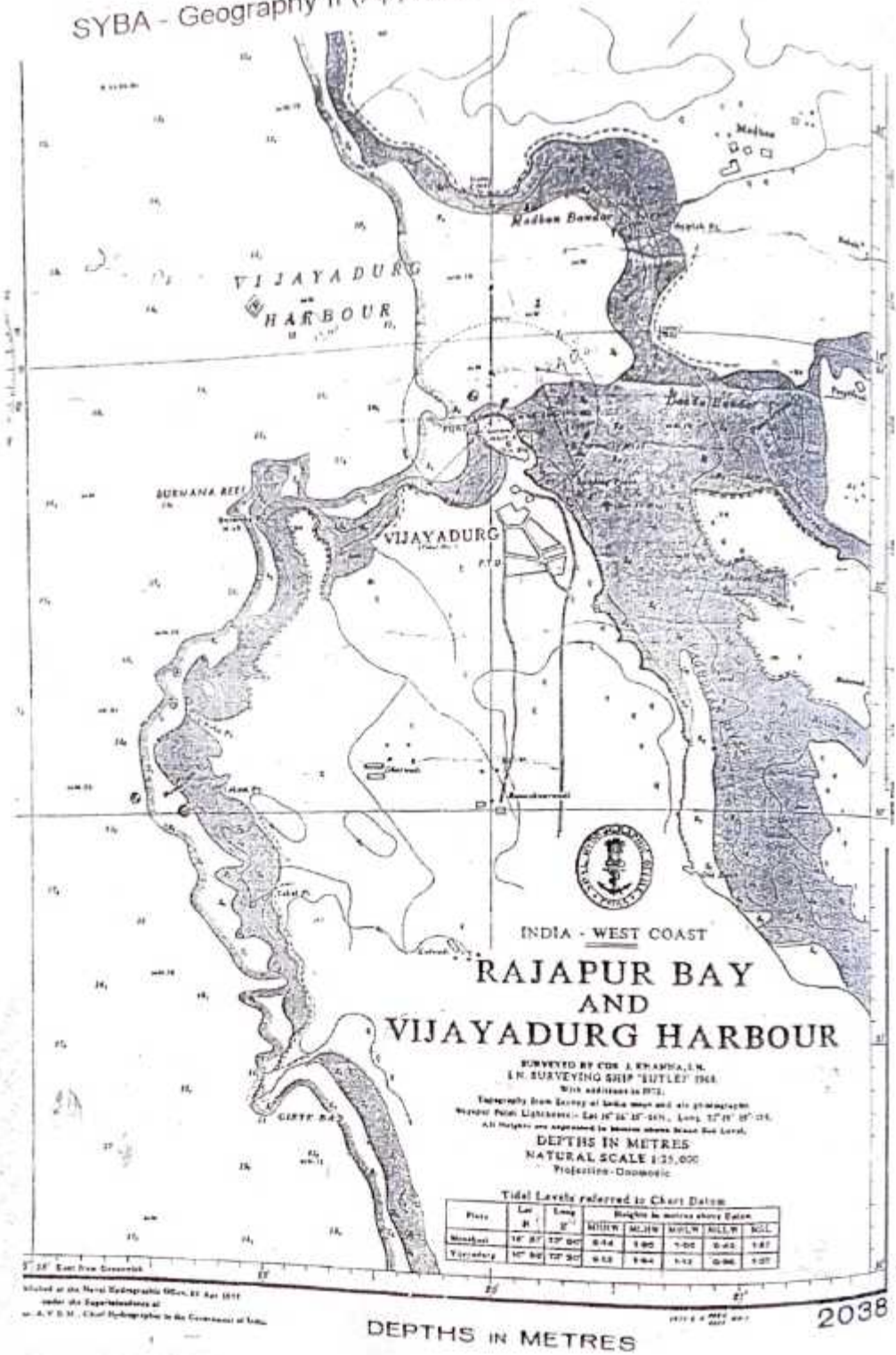

SYBA Hindi II

समय : ३ घंटे अंक : १००

सूचना : सभी प्रश्नों के उत्तर अपेक्षित हैं ।

प्रश्न १) निम्नलिखित अवतरणों की संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए । २७

(अ) ''अत्याचारी से ज्यादा बड़ा अपराधी वह होता है, जो अत्याचार को सहता है। तेरा यही अपराध है।"

अथवा

''अब मुझे ज्ञान मिल गया है, भगवान। अब मुझसे फिर कोई भूल न होगी, अब अनुभव कर रहा हूँ कि जंगल के और प्राणियों से अधिक शक्ति मुझमें है।''

(आ) ''लबालब भरे तालाबों को सुखे आँकडों में समेटने की कोशिश किस ओर से शुरू करें? फिर से देश के बीच के भाग में वापस लौटे।''

अथवा

"सैकडों हजारों तालाब शून्य में से प्रकट नहीं हुए थे। लेकिन उन्हें बनानेवाले लोग शून्य बना दिए गए हैं।"

(इ) ''क्या पुरूषार्थ का अर्थ क्रूरता है, केवल निर्ममता, हिंसा, वध, हत्या, रक्तपात ही पौरूष के प्रतीक हैं?''

अथवा

"आज से यादव साम्राज्य में नाटक नहीं होंगे । आज से संगीत का निषेध । आज से देवोपासना , धर्म-शिक्षाओं का निषेध। "

प्रश्न २) निम्नलिखित दीर्घोत्तरी प्रश्नों के उत्तर लिखिए । ३६

(क) उपन्यास के तत्वों के आधार पर 'जंगल तंत्रम्' उपन्यास की समीक्षा कीजिए।

अथवा

'जंगल तंत्रम्' उपन्यास में भारतीय आजादी के बाद के विसंगत और विडंबनापूर्ण जीवन का वर्णन किस प्रकार किया गया है ?

(ख) 'नींव से शिखर तक' निबंध में मिश्रजी ने तालाब बनाने की प्रकिया का वर्णन किस प्रकार किया है ?

अथवा

'आज भी खरे हैं तालाब ' निबंध में तालाबों की आवश्यकता कैसे प्रतिपादित की गई है ?

(ग) 'कथा एक कंस की'नाटक के आधार पर कंस का चरित्र चित्रण कीजिए।

अथवा

'कथा एक कंस की' नाटक में पौराणिकता तथा कल्पना का सुंदर समन्वय हुआ है, स्पष्ट कीजिए।

64891

8D87E56DABE0053B6F3B29A6DB01DB42

प्रश्न ३) निम्नलिखित में से किसी एक सामान्य प्रश्न का उत्तर लिखिए। १२

'जंगल तंत्रम्' उपन्यास के आधार पर मोर की प्रतिकात्मता स्पष्ट कीजिए।

अथवा

'संसार सागर के नायक' निबंध में तालाब का निर्माण करनेवाली जातियों का परिचय कैसे दिया गया है ?

अथवा

'कथा एक कंस की' नाटक के आधार पर फलंब का चरित्र चित्रण कीजिए।

प्रश्न ४) निम्नलिखित विषयों पर टिप्पणियाँ लिखिए। १५

(च) 'जंगल तंत्रम्' उपन्यास की प्रतिकात्मकता।

अथवा

'जंगल तंत्रम्' उपन्यास का उद्देश्य।

(छ) 'आज भी खरे है तालाब' शीर्षक की सार्थकता।

अथवा

तालाब निर्माण की संस्कृति का परिचय।

(ज) देवकी का चरित्र चित्रण।

अथवा

प्रद्योत के व्यक्तित्व की विशेषताएँ।

प्रश्न ५) निम्नलिखित अतिलघुत्तरी वस्तुनिष्ठ प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए । १०

१) जंगल तंत्रम् में 'नाग' किसका प्रतीक है ?
२) अफसर वर्ग की भाषा कौन बोलता है ?
३) 'जंगल तंत्रम्' उपन्यास की कहानी कितनी रातों की है ?
४) 'जंगल तंत्रम्' उपन्यास का प्रकाशन कब हुआ ?
५) गजधर का अर्थ क्या है ?
६) 'आज भी खरे है तालाब' किसकी रचना है ?
७) वर्षा के देवता कौन हैं ?
८) 'अस्ति' किस देश की राजकुमारी थी ?
९) कंस के पिता का नाम क्या था ?
१०) गाँव अपनी अंजुली में क्या भर लेता था ?

.....

8D87E56DABE0053B6F3B29A6DB01DB42

Q. P. Code : 33095

(3 Hours) (Total Marks: 100)

N.B.: (1) All questions are **compulsory**.
(2) All questions carry **10 marks**.

1. Attempt **any two** questions:
1a. Outline the socio-religious reforms of Kemal Pasha of Turkey.
1b. Critically evaluate the economic and legal reforms of Reza Shah of Iran.
1c. Review the Main events from 1939-48 that led to the birth of Israel.

2. Attempt **any two** questions:
2a. Analyse the transformation of Italy under the Fascist rule of Benito Mussolini.
2b. Examine how Nazism transformed Germany into a totalitarian state.
2c. State the causes of the emergence of Militarism in Japan.

3. Attempt **any two** questions:
3a. Highlight the causes of World War II with reference to the Policy of Appeasement.
3b. List the eight principle points/goals of the Atlantic Charter. What was the significance of the Atlantic Charter?
3c. Discuss the main organs of the United Nations Organisation and its functions.

4. Attempt **any two** questions:
4a. Trace Dr. Sun Yat Sen's political career till the Revolution of 1911 in China.
4b. How did Gandhi's philosophy of Satyagraha influence the Indian National Movement?
4c. Evaluate Dr. Sukarno's contribution to the nationalist movement of Indonesia.

5. Write short notes on **any two** of the following:
5a. Political Reforms of Kemal Pasha of Turkey.
5b. Main features of Fascism.
5c. Results of World War II.
5d. Dr. Sun Yat Sen and the Guomindang (Kuomintang) Party.

TURN OVER

(३ तास) (एकूण गुण : १००)

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) सर्व प्रश्नांना १० गुण आहेत.

१. **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

१ अ. तुर्कस्तानच्या केमाल पाशाने केलेल्या सामाजिक व धार्मिक सुधारणा अधोरेखित करा.

१ ब. इराणच्या रेझा शहाने केलेल्या आर्थिक व घटनात्मक सुधारणांचे टिकात्मक परिक्षण करा.

१ क. ईस्त्राइलच्या जन्मासंदर्भात १९३९-१९४८ च्या कालावधीतील मुख्य घटनांचा आढावा घ्या.

२. **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

२ अ. बेनिटो मुसोलिनी याच्या फॉसिस्ट कालखंडातील इटलीतील बदलाचे परिक्षण करा.

२ ब. नाझीवादाने जर्मनीला एकतंत्री अंमलाकडे कसे नेले याचे परिक्षण करा.

२ क. जपानमधील लष्कर वादाच्या उदयाची कारणे सांगा.

३. **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

३ अ. दुसऱ्या जागतिक महायुध्दाची कारणे अनुनय घोरणाच्या विशेष संदर्भासह सांगा.

३ ब. अटलांटिक सनदेतील आठ मुख्य ध्येये व उद्दिष्टे स्पष्ट करा. तसेच अटलांटिक सनदेचे महत्व काय होते ते सांगा?

३ क. संयुक्त राष्ट्रसंघाची मुख्य अंगे व त्यांचे कार्य यांची चर्चा करा.

४. **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

४ अ. चीनमधील १९११च्या राज्यक्रांती पर्यंतचा डॉ. सन यत सेन यांच्या राजकिय कारकिर्दीचा मागोवा घ्या.

४ ब. महात्मा गांधींच्या 'सत्याग्रह' तत्वज्ञानाचा भारतीय राष्ट्रीय चळवळीवर कसा प्रभाव पडला होता?

४ क. डॉ. सुकार्णो याचे इंडोनेशियाच्या स्वतंत्रता चळवळीतील योगदानाचे मुल्यांकन करा.

५. खालीलपैकी **कोणत्याही दोहोंवर** टिपा लिहा :

५ अ. तुर्कस्तानाच्या केमाल पाशाच्या राजकीय सुधारणा.

५ ब. फॉसिस्टवादाची मुख्य वैशिष्ट्ये.

५ क. दुसऱ्या महायुध्दाचे परिणाम.

५ ड. डॉ. सन यत सेन आणि कोमिंगतांग पक्ष.

S4BA Mar II

(३ तास) (एकूण गुण : १००)

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. अ) आत्मकथन आणि चरित्र यांच्यातील साम्यभेद स्पष्ट करुन आत्मकथनाची आशयसूत्रे समजावून सांगा. (२०)

किंवा

आ) मराठी आत्मकथनाची पार्श्वभूमी सांगून आत्मकथन या साहित्य प्रकाराचे घटक सांगा.

२. अ) विश्वासच्या आयुष्यातील गुरुवर्यांचे स्थान 'मन में है विश्वास' मधून कसे अभिव्यक्त होते, साधार लिहा. (२०)

किंवा

आ) 'मन में है विश्वास' या शीर्षकाची समर्पकता सोदाहरण स्पष्ट करा.

३. अ) नीलम माणगावे यांच्या कुटुंबाचा कोरोची ते रुकडी - कोल्हापूर प्रवासातील संघर्ष चित्रण 'जसं घडलं तसं' आत्मकथनातून कशाप्रकारे चित्रित केले आहे. (२०)

किंवा

आ) "पुरुषी मानसिकतेचे दर्शन 'जसं घडलं तसं' आत्मकथनातून पावलोपावली अनुभूतीस येते", या विधानाचा साधार परामर्श घ्या.

४. टिपा लिहा (प्रत्येक गटातील एक) : (३०)

गट 'अ' १. आत्मकथनाच्या प्रेरणा.
२. आत्मकथनातील 'मी'.

गट 'ब' १. विश्वासचे मुंबईतील वास्तव्य.
२. विश्वासचे बालपण.

गट 'क' १. राघोबा पाटील तालिम मंडळ.
२. 'जसं घडलं तसं' मधील भाषाशैली.

५. पुढीलपैकी **कोणत्याही पाच** प्रश्नांची पूर्ण वाक्यात उत्तरे लिहा : (१०)

१. विश्वासच्या प्राथमिक शाळेचे नाव काय होते?
२. युध्दनीतिचे अचूक व नेमके विश्लेषण कोणत्या ग्रंथात केले आहे?
३. विश्वासच्या आजोबांना किती अपत्य होती?
४. 'उत्तम शेती, मध्यम व्यापार व कनिष्ठ नोकरी' हे सूत्र कोणते गुरुजी सांगायचे?
५. 'डमाण' म्हणजे काय?
६. 'माणिक - तारा' ही कोणाची नावे होती?
७. राघोबा पाटील यांच्या मुलांची नावे काय?
८. नीलमच्या आईच्या माहेरच्या गावाचे नाव काय?

AA7D4382F61345B6853299627923E24D

S YBA Psy II

Paper / Subject Code: 96552 / Psychology : Paper II

Q.P. Code : 32927

[Time: 3 Hours] [Marks: 100

Please check whether you have got the right question paper

NB- (i) All questions are compulsory.
(ii) Attempt any two sub questions from each question.
(iii) All questions carry equal marks.

Q.1 a) Discuss 'learning not to hate 'and ' social influence' as techniques of reducing prejudice. 10
b) What are gender stereotypes? Explain gender stereotypes and glass ceiling. 10
c) What are stereotypes? How single people become victims of stereotypes? 10

Q.2 a) Explain Asch's research on conformity. 10
b) Discuss foot-in-the-door and low ball as tactics of compliance. 10
c) What are the causes of destructive obedience? 10

Q.3 a) Explain the General Aggresssion Model. 10
b) Why do people engage in bullying? What are the characteristics of bullies and victims? 10
c) Discuss punishment and self-regulation as techniques for controlling aggression. 10

Q.4 a) What are groups? Explain norms and cohesiveness as key components of groups. 10
b) Explain the downside of group decision making. 10
c) Describe drive theory of social facilitation. 10

Q.5 a) What is modern racism? Explain the bonafide pipeline technique. 10
b) What is conformity? Explain the factors affecting conformity. 10
c) Explain the concept of aggression? Describe the effect of alcohol on aggression. 10
d) What are some of the useful techniques for responding and resolving conflicts? 10

Turn Over

Q.P. Code : 32927

२

(मराठी रूपांतर)

(३ तास) (एकूण गुण १००

सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. प्रत्येक प्रश्नातील कोणतेही दोन उपप्रश्न सोडवा.
३. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. (अ) 'द्वेष न करण्यास शिकणे' व 'सामाजिक प्रभाव' या पूर्वग्रह कमी करण्याच्या तंत्रांची चर्चा करा. १०
(ब) लिंगभाव साचेबंदकल्पना म्हणजे काय? लिंगभाव साचेबंद कल्पना व काच-छत स्पष्ट करा. १०
(क) साचेबंद कल्पना म्हणजे काय? एकल (सिंगल) व्यक्ती साचेबंद कल्पनांच्या शिकार कशा होतात? १०

२. (अ) अनुसारितेवरील अॅश यांचे संशोधन स्पष्ट करा. १०
(ब) फूट-इन-द-डोअर आणि लो बॉल या अनुपालनाच्या युक्त्यांची चर्चा करा. १०
(क) विघातक आज्ञापालनाची कारणे कोणती? १०

३. (अ) आक्रमकतेचे सर्वसाधारण प्रारूप स्पष्ट करा. १०
(ब) दादागिरी म्हणजे काय ? दादागिरी करणाऱ्या व दादागिरीला बळी पडणाऱ्या व्यक्तींची वैशिष्ट्ये कोणती? १०
(क) आक्रमकता नियंत्रित करण्याच्या शिक्षा आणि स्व-नियमन या तंत्रांची चर्चा करा. १०

४. (अ) समूह म्हणजे काय? समूह मानदंड व एकजिनसीपणा हे समुहाचे महत्त्वपूर्ण पैलू स्पष्ट करा. १०
(ब) समुहातील निर्णय प्रक्रियेची नकारात्मक बाजू स्पष्ट करा. १०
(क) सामाजिक सुलभीकरणातील प्रचोदन सिद्धान्ताचे वर्णन करा. १०

५. (अ) आधुनिक वंशवाद म्हणजे काय? बोनाफाईड पाइपलाइन तंत्र स्पष्ट करा. १०
(ब) अनुसारिता म्हणजे काय? अनुसारितेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
(क) आक्रमकता ही संकल्पना स्पष्ट करा. आक्रमकतेवर मद्याच्या होणाऱ्या परिणामाचे वर्णन करा. १०
(ड) संघर्षाला प्रतिसाद देणारी व संघर्षाची सोडवणूक करणारी काही उपयुक्त तंत्रे कोणती? १०

O.P. Code : 33765

(3 Hours) (Total Marks: 100)

Please check whether you have the right question paper.

N.B.: 1) **All** questions are **compulsory** and carry **equal marks**.
2) Draw **maps, sketches** and **diagrams** wherever **necessary**.
3) Use of **map stencil** is **allowed**.
4) Student can **use appropriate colors** wherever **necessary**.
5) **Attach Appendix** to your **answer paper**.

1. A) Mark and Name the following features at the appropriate places in the outline map of the world **(Appendix 1)** 10

1) North Sea.
2) Bay of Bengal.
3) Gulf of Alaska.
4) Hudson Bay.
5) Cape Horn.
6) Strait of Gibraltar.
7) Mozambique current.
8) Gulf stream.
9) Ireland.
10) Arctic Sea.

B) Draw the following symbols or abbreviation related to navigation charts : 05

1) Boat Harbour.
2) Post office.
3) Mean sea level.
4) Neap tide.
5) Fuel station.

C) Read the Bathymetric map and answer the related questions **(Appendix – 2)** 05

1) Which area is shown in the given Bathymetric map?
2) What is the scale of the given Bathymetric map?
3) Which type of the Light House is shown in the given map?
4) What is the maximum depth observed in the map?
5) In which year this area is surveyed?

2. a) Define oceanography and explain the origin and development of oceanography. 10

b) Describe the nature and scope of oceanography. 10

OR

2. Describe in brief the major oceans of the world with their characteristics. 20

3. Describe the bottom relief features of the ocean floor with diagram. 20

OR

3. a) Explain the factors affecting temperature of ocean water. 10

b) Explain the factors affecting salinity of ocean water. 10

4. Define tide and explain the various types of tides with diagram. 20

OR

4. What are ocean currents? Explain the origin and effects of ocean currents. 20

5. a) Explain the EL-Nino and LA-Nina phenomenon. 10

b) Explain the importance of coral reefs. 10

OR

5. Explain in detail the causes and consequences of Marin pollution. 20

(मराठी भाषांतर) (एकूण गुण : १००)

(३ तास)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक असून प्रत्येकास समान गुण आहेत.
२) आवश्यक तेथे आकृत्या व आराखडे काढा.
३) नकाशा टेन्सिल आणि साधे गणकयंत्र वापरण्यास परवानगी आहे.
४) आवश्यक तेथे विद्यार्थी योग्य रंगाचा वापर करु शकतात.
५) परिशिष्टचे उत्तर पत्रिकेस जोडा.

१. अ) जगाच्या आराखड्यात खालील बाबी योग्य त्या ठिकाणी दाखवून त्यास नावे द्या (परिशिष्ट क्र.१) १०

१) उत्तर समुद्र.
२) बंगालचा उपसागर.
३) आलास्काचे आखात.
४) हडसनचा उपसागर.
५) केप हॉर्न.
६) जिब्राल्टरची सामुद्रधुनी.
७) मोसांबिक प्रवाह.
८) आखात प्रवाह.
९) आयर्लंड.
१०) आर्क्टिक समुद्र.

ब) सागरी वाहतूक नकाशा संबंधीत चिन्हे, खुणा किंवा संक्षिप्तरुप लिहा : ०५

१) वाहतूक बंदर.
२) पोस्ट ऑफिस.
३) सरासरी सागर पातळी.
४) भांगेची भरती-ओहोटी.
५) इंधन भरणा केंद्र.

क) दिलेल्या हायड्रोग्राफिक नकाशाचे वाचन करुन त्यासंबंधीत खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या : ०५

१) दिलेल्या हायड्रोग्राफिक नकाशा कोणत्या विभागाचा किंवा क्षेत्राचा आहे?
२) दिलेल्या हायड्रोग्राफिक नकाशाचे प्रमाण काय आहे?
३) दिलेल्या नकाशात कोणत्या प्रकारचे दिपगृह दिसत आहे?
४) नकाशातील प्रदेशात सर्वाधिक खोली किती आहे?
५) नकाशातील प्रदेशाचे सर्वेक्षण कोणत्या वर्षी करण्यात आले आहे?

२. अ) सागर शास्त्राची व्याख्या सांगून सागरशास्त्राची उत्पत्ती (उगम) आणि विकास स्पष्ट करा? १०

ब) सागर शास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. १०

किंवा

२. जगातील प्रमुख महासागर आणि त्यांची वैशिष्ट्ये थोडक्यात वर्णन करा. २०

३. महासागर तळ रचनेचे आकृतीसह वर्णन करा. २०

किंवा

३. अ) सागरजल तापमानावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. १०

ब) सागरजल क्षारतेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. १०

४. भरती-ओहोटीची व्याख्या सांगून भरती-ओहोटीचे विविध प्रकार आकृतीसह स्पष्ट करा. २०

किंवा

४. सागरप्रवाह म्हणजे काय? सागरप्रवाहांची निर्मिती आणि त्यांचे परिणाम स्पष्ट करा. २०

५. अ) एल-निनो आणि ला-निना घटना स्पष्ट करा. १०

ब) सागरी प्रवाळांचे महत्त्व स्पष्ट करा. १०

किंवा

५. सागरजल प्रदूषणाची कारणे आणि परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा. २०

Appendix- I

S.Y.B.A.- Geography – II

Exam Seat No. _____ Signature of Invigilator with date _____

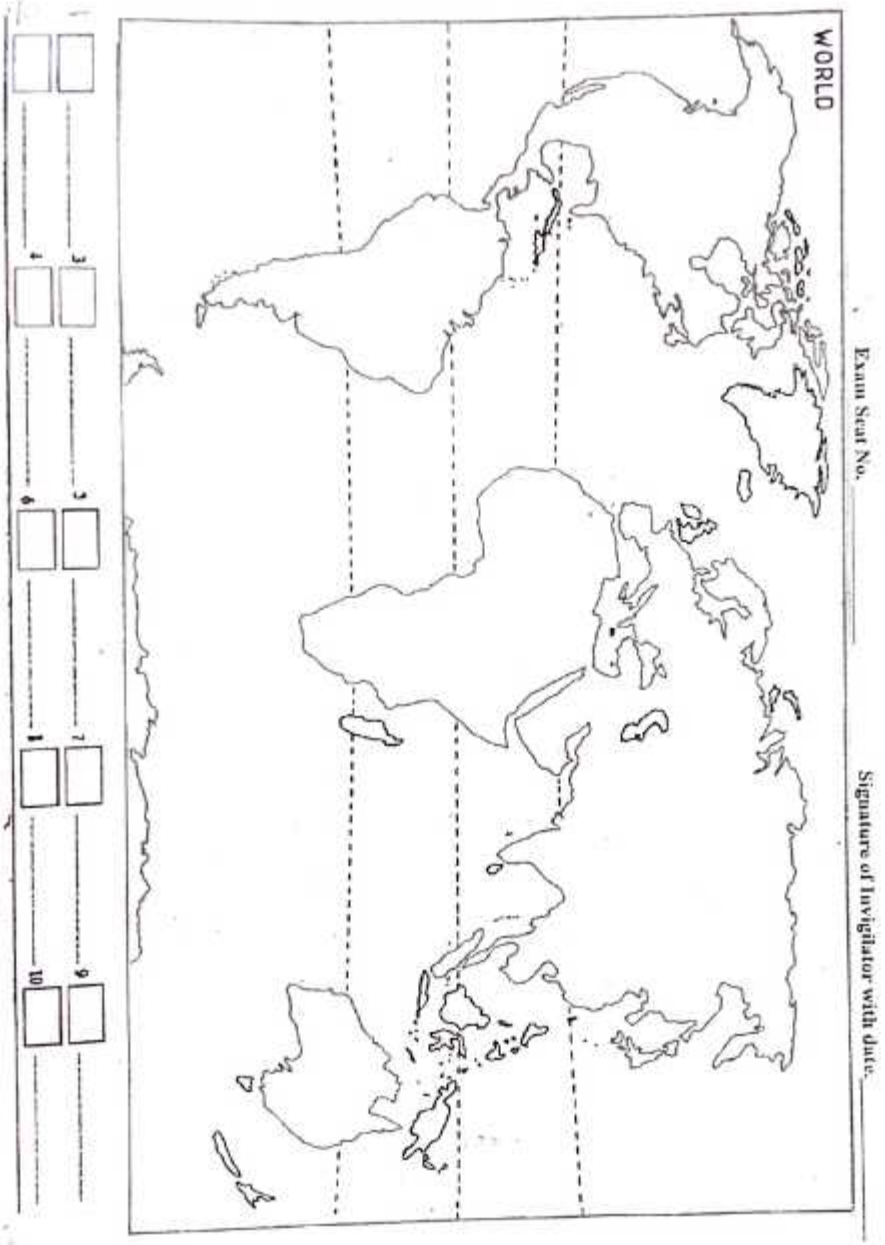

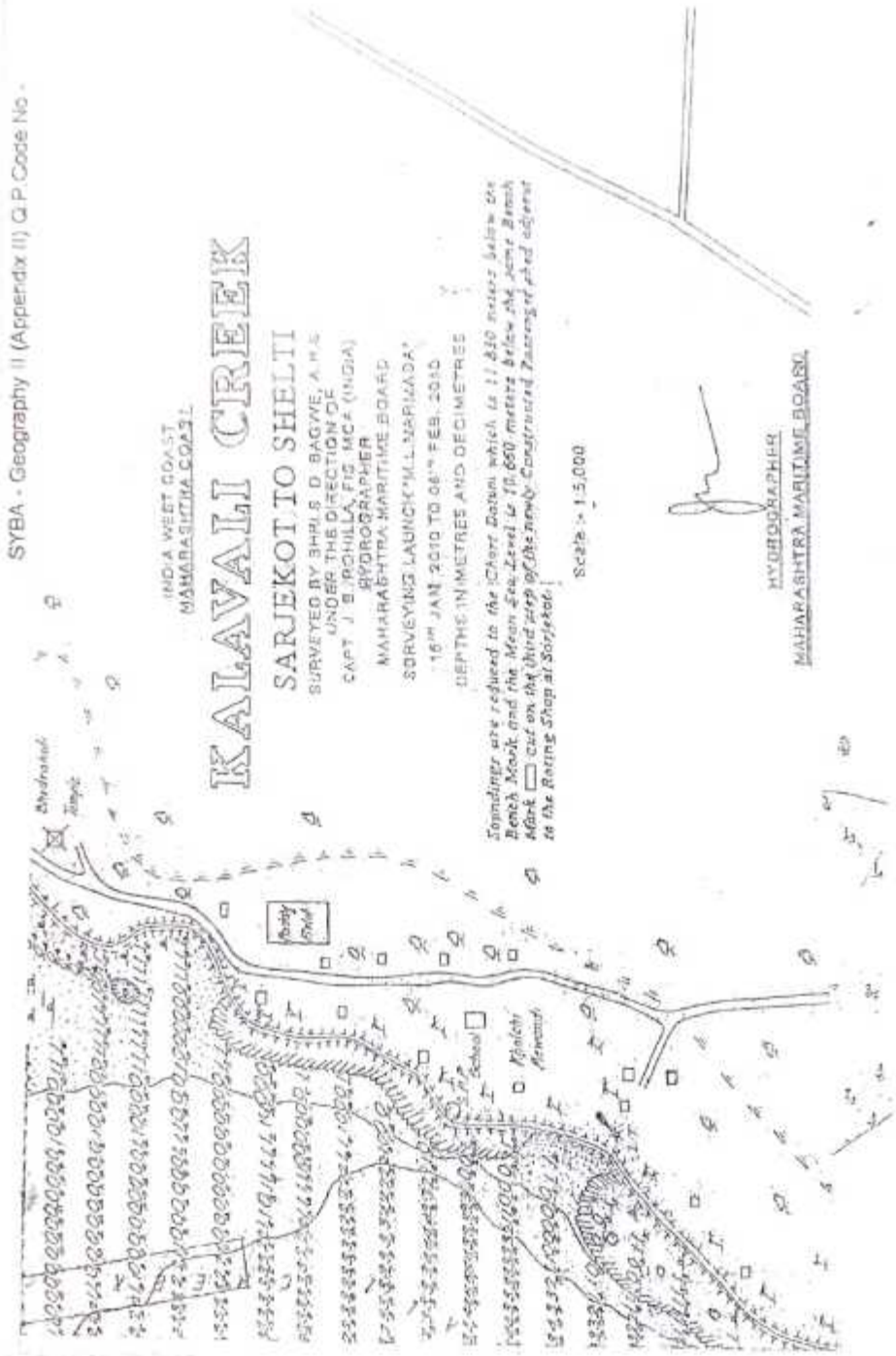
SYBA - Geography II (Appendix II) Q.P.Code No. -
INDIA WEST COAST
MAHARASHTRA COAST
KALAVALI CREEK
SARJEKOT TO SHELTI
SURVEYED BY SHRI S. D. BAGWE, A.H.S.
UNDER THE DIRECTION OF
CAPT. J. S. ROHILLA, FIS MCA (INDIA)
HYDROGRAPHER
MAHARASHTRA MARITIME BOARD
SURVEYING LAUNCH "M.L. NARMADA"
16TH JAN. 2010 TO 06TH FEB. 2010
DEPTHS IN METRES AND DECIMETRES
Soundings are reduced to the Chart Datum which is 11.810 metres below the Bench Mark and the Mean Sea Level is 10.660 metres below the same Bench Mark ☐ cut on the third step of the newly Constructed Passenger shed adjoint to the Rating Shop at Sarjekot.
Scale :- 1:5,000
HYDROGRAPHER
MAHARASHTRA MARITIME BOARD

02/05/2019

(3 Hours) [Total Marks: 100]

N.B.: (1) All questions are compulsory and carry equal marks.
(2) Use of map stencil is allowed.
(3) Draw the sketches and diagrams where necessary.
(4) Figures to the right indicate full marks.
(5) Attach the graph paper to the answer books

1. A. Study the given thematic map and answer the following questions.
(Refer the attached thematic map to attempt the following questions)

i) What is the theme of given map? (1)

ii) Which technique is used show data in the thematic map? (1)

iii) State the name of any one area having laterite soil in India. (1)

iv) State the name of any one area having alluvial soil in India. (1)

v) State the name of any one area having red soil in India. (1)

vi) State the name of any one area having black soil in India. (1)

vii) Which type of soil found in Jammu and Kashmir? (1)

viii) State the types of soils observed in west and east coast of India. (2)

ix) What is the source of the map? (1)

(B) Construct Simple Bar Graph with the help of following data and give brief description of it. (10)

India: Livestock Development (1995-2003)

Years	Cattle (million)
1995	204
1997	200
1999	180
2001	195
2003	190

2. Explain the Approaches of Agriculture Geography. (20)

OR

a) Define Agriculture Geography and explain the nature of agriculture geography. (10)

b) Explain the export of agricultural products of India. (10)

3. Discuss the problem associated with agriculture in India. (20)

OR

a) Explain the Intensive subsistence and shifting agriculture in India. (10)

b) Explain the major food crops in India. (10)

324A4727E71F489826D8102B084FF24E

4. Describe needs and measures for sustainable agriculture in India. (20)

OR

a) Explain the agriculture in drought prone region (10)

b) Describe watershed management in drought prone region. (10)

5. Explain the concept of Poly house Agriculture and Agro-tourism in India. (20)

OR

Write short notes

a) Agro Forestry in India. (10)

b) Development of White Revolution. (10)

(मराठी रुपांतर)

(३ तास) [एकूण गुण: १००]

सूचना: (१) सर्व प्रश्न आवश्यक असून प्रत्येकास समान गुण आहेत.

(२) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

(३) आवश्यक तेथे आराखडे व आकृत्या काढा.

(४) उत्तरपत्रिके सोबत आलेख जोडा.

(५) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. अ) तुम्हास दिलेल्या उद्देशात्मक नकाशाचा काळजीपूर्वक अभ्यास करून खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रश्न पत्रीकेसोबत जोडलेल्या उद्देशात्मक नकाशाचा संदर्भ घ्या.)

१) नकाशाचा उद्देश सांगा. (१)

२) नकाशात माहिती दर्शविण्यासाठी कोणते तंत्र वापरण्यात आलेले आहे? (१)

३) भारतातील जांभी मृदा(Laterite soil) असलेल्या कोणत्याही एका क्षेत्राचे नाव सांगा. (१)

४) भारतातील गाळाची मृदा (Alluvial soil)असलेल्या कोणत्याही एका क्षेत्राचे नाव सांगा. (१)

५) भारतातील लाल मृदा (Red soil) असलेल्या कोणत्याही एका क्षेत्राचे नाव सांगा. (१)

६) भारतातील रेगुर मृदा (Black soil)असलेल्या कोणत्याही एका क्षेत्राचे नाव सांगा. (१)

७) जम्मू आणि काश्मीर राज्यात आढळणाऱ्या मृदेचे नाव लिहा. (१)

८) भारतातील पश्चिम व पूर्व किनारपट्टीवर आढळणाऱ्या मृदांची नावे लिहा. (२)

९) नकाशाचा स्रोत सांगा. (१)

ब) खाली दिलेल्या आकडेवारीच्या सहाय्याने साधा स्तंभालेख काढा व अन्वयार्थ लिहा. (१०)

भारतातील पशुधन विकास (१९९५-२००३)

वर्ष	गायी (दशलक्ष)
१९९५	२०४
१९९७	२००
१९९९	१८०
२००१	१९५
२००३	१९०

२. कृषी भूगोलाचे दृष्टीकोन (अभ्यास पद्धती) सविस्तर स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

अ) कृषी भूगोलाची संज्ञा सांगून कृषी भूगोलाचे स्वरूप स्पष्ट करा (१०)

ब) भारतातील कृषी उत्पादनांची निर्यात स्पष्ट करा. (१०)

३. भारतातील शेती संदर्भातील समस्यांची चर्चा करा. (२०)

किंवा

अ) भारतातील सखोल उदरनिर्वाहक शेती व स्थलांतरित शेती विषद करा. (१०)

ब) भारतातील प्रमुख खाद्य पिके स्पष्ट करा. (१०)

४. भारतातील शाश्वत शेतीची गरज व शाश्वत शेतीसाठीच्या उपाययोजना स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

अ) भारतातील दुष्काळ प्रवण क्षेत्रातील शेती (१०)

ब) भारतातील दुष्काळ प्रवण क्षेत्रातील पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन (१०)

५. भारतातील पॉली हाउस शेती व कृषी पर्यटन या संकल्पना स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

टीपा लिहा.

अ) भारतातील वनशेती (Agro Foresty) (१०)

ब) भारतातील धवल क्रांतीचा विकास (Agro Tourism). (१०)

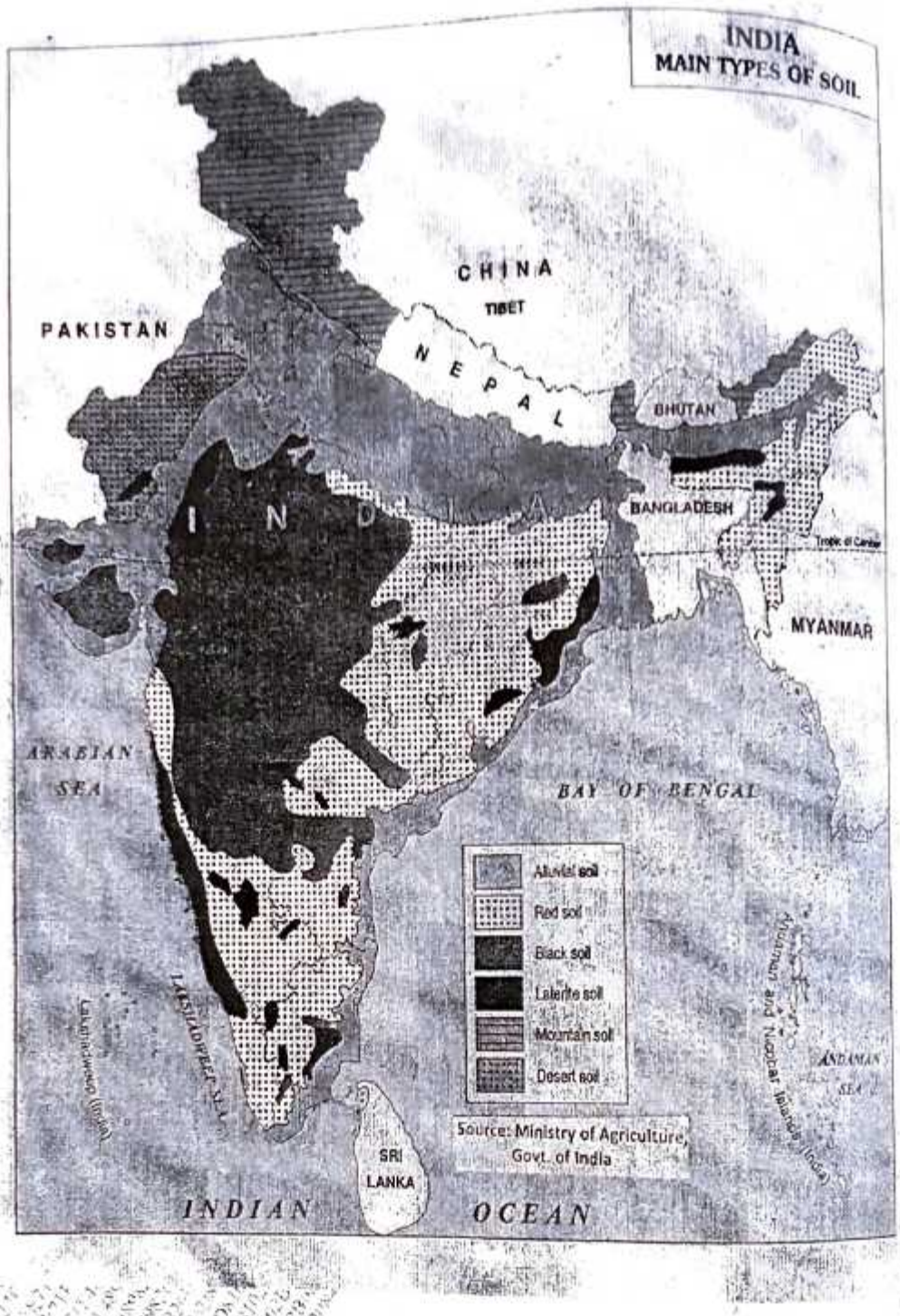

324A4727E71F489826D8102B084FF24E

Q. P. Code: 52244

Time: 3 hours **Total Marks: 100**

Note: 1. **All** questions are **compulsory.**
2. Figures to the right indicate full marks.

Q1. Attempt **ANY TWO** of the following: (20)
A) Explain the demographic features of Maharashtra.
B) What are the causes of regional imbalances in Maharashtra's development?
C) Discuss the role of the government in reducing regional disparities.

Q2. Attempt **ANY TWO** of the following: (20)
A) Explain the present status of Tribal region in Maharashtra.
B) Examine the causes of deprivation in tribal community in Maharashtra.
C) Discuss the measures suggested for the development of tribal areas.

Q3. Attempt **ANY TWO** of the following: (20)
A) Explain the availability of water resources in Maharashtra.
B) Write a note on rural and urban water supply in Maharashtra.
C) Overview the irrigation development in Vidarbha Region.

Q4. Attempt **ANY TWO** of the following: (20)
A) Analyze the Regional disparities in the health sector in Maharashtra.
B) Discuss the recommendations and strategies for the removal of health disparities in Maharashtra.
C) Comment on the road connectivity in Maharashtra.

Q5. Write notes on **ANY TWO** of the following: (20)
A) Background of Maharashtra's Economy.
B) Malnutrition among Tribal children in Maharashtra.
C) Water policy of Government of Maharashtra.
D) Health Care system in Maharashtra.

****

D6C0C3D6EA1CBB27D79F183B38B4D43E

Q. P. Code: 52244

वेळ: ३ तास

एकूण गुण: १००

सूचना: (१) **सर्व** प्रश्न **अनिवार्य** आहेत.

(२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र १. **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा: (२०)

अ. महाराष्ट्रातील लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) महाराष्ट्राच्या विकासामध्ये प्रादेशिक असमतोलाची कारणे काय आहेत?

क) प्रादेशिक विषमता कमी करण्यामध्ये सरकारच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्र २. **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा: (२०)

अ) महाराष्ट्रातील आदिवासी प्रदेशाची वर्तमान स्थिती स्पष्ट करा.

ब) महाराष्ट्रातील आदिवासी समाज सुविधांपासून वंचित असण्याच्या कारणांचे परीक्षण करा.

क) आदिवासी प्रदेशाच्या विकासासाठी सुचविलेल्या उपायांची चर्चा करा.

प्र ३. **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा: (२०)

अ) महाराष्ट्रातील जलसंपत्तीची उपलब्धता स्पष्ट करा.

ब) महाराष्ट्रातील ग्रामीण व शहरी भागातील पाणी पुरवठ्यावर टीप लिहा.

क) विदर्भातील सिंचन विकासाचे अवलोकन करा.

प्र ४. **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा: (२०)

अ) महाराष्ट्राच्या आरोग्य क्षेत्रातील प्रादेशिक तफावतींचे विश्लेषण करा.

ब) आरोग्य क्षेत्रातील तफावती दूर करण्यासाठी केलेल्या शिफारशी व धोरणांची चर्चा करा.

क) महाराष्ट्रातील रस्त्यांचे संपर्क जाळे यावर भाष्य करा.

प्र ५. टिपा लिहा (**कोणतेही दोन**): (२०)

अ) महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेची पार्श्वभूमी.

ब) महाराष्ट्रातील आदिवासी बालकांचे कुपोषण.

क) महाराष्ट्र सरकारचे जल धोरण.

ड) महाराष्ट्रातील आरोग्य देखभाल यंत्रणा.

*****

D6C0C3D6EA1CBB27D79F183B38B4D43E

02/05/2019

[Time: Three Hours] [Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

Q. 1 Write short notes on **any two** of the following (20)
i. Development of Twentieth Century African-American Poetry
ii. Expressionism in American Drama
iii. Characteristic features of Confessional Poetry
iv. Significance of Off Broadway Theatre

Q. 2 A) i) Arthur Miller's hero in *Death of a Salesman* exemplifies the illusion of the American Dream. Discuss. (20)

OR

ii) Discuss the theme of conflict between father and son in Arthur Miller's *Death of a Salesman*

OR

B) i) Comment on the social and ethnic tensions in James Baldwin's *Blues for Mr. Charlie*.

OR

ii) Examine the violence and power play depicted in Baldwin's *Blues for Mr. Charlie*

Q. 3 i) Langston Hughes recorded the nuances of Black life and its frustrations in his poems. Elucidate the statement with reference to the poems prescribed for study. (20)

OR

ii) Sylvia Plath's poems explore the themes of identity crisis and mental anguish. Discuss with reference to the prescribed poems

Q. 4 A) Write short notes on any **two** of the following: (20)
i. Symbols in *Death of a Salesman*
ii. Happy Loman
iii. Structure of the play, *Death of a Salesman*
iv. Relationship between Willy and his boss

OR

B) Write short notes on any **two** of the following
i. Flashback in *Blues for Mr. Charlie*
ii. Parnell James
iii. Meridian Henry
iv. Setting of *Blues for Mr. Charlie*

Q. 5 Write short notes on any **two** of the following: (20)
i. Use of colours in "Tulips"
ii. Images in "Mother to Son"
iii. Nature in "I'm Vertical"
iv. Hughes' "Democracy"

324A4727E71F489826D8102B084968D4

SY BSc Bio-Tech

Q. P. Code: 33983

2 ½ Hours

Total Marks: 75

1. Attempt **all** questions.
2. **All questions** carry **equal** marks.
3. Draw **neat labeled diagrams** wherever necessary.
4. Use of **log tables** and **non-programmable calculator** is **allowed**.
5. For **Q 2, Q 3 and Q 4** attempt A and B **OR** C and D.

Q 1 **Do as directed (Any fifteen)** **15**

1. _____ is not an input device.
   a. Mouse b. Keyboard c. Stylus d. Printer
2. _____ is a finite, precise, unambiguous sequence of instructions capable of being carried out by a machine in a finite time.
   a. Logarithm b. Flowchart c. Algorithm d. Recipe
3. A memory cell which does not lose the bit stored in it when no power is supplied to the cell is known as a _____.
   a. non-volatile cell b. volatile cell c. battery cell d. permanent cell
4. _____ is an example of EEPROM.
   a. CD-ROM b. Floppy disk c. Magnetic tape d. Flash drive
5. *AND*, *OR* and *NOT* are examples of _____ operators.
   a. computer b. Boolean c. Euclidean d. Newtonian
6. _____ is not an internet protocol.
   a. http b. https c. ftp d. wwwp
7. _____ is a specialized database for baker's yeast.
   a. Pubmed b. Taxonomy c. ProSite d. SGD.
8. Algorithm used to compute Local Alignment.
9. What is phylogenetic analysis?
10. Define Algorithm.
11. What is a subsequence?
12. Define Noise with respect to bioinformatics.
13. What is E-value?
14. What is a Probe?
15. The value of coefficient of correlation is _____, if the two variables show perfect negative correlation.
16. If X is dependent variable and Y is independent variable, what is the regression line?
17. A contingency table in a chi-square test has 3 rows and 3 columns, what will be the degree of freedom?
18. How is type II error made in statistical hypothesis testing?

324A4727E71F489826D8102B08B0574D

19. State true or false: Z-test is used when the sample size is more than 30.

20. What is null hypothesis?

Q. 2 A With suitable examples explain - primary and secondary databases. 08

Q. 2 B Explain the need for classifying proteins based on motifs and patterns. 07

OR

Q. 2 C Elaborate on the databases classifying proteins based on structure. 08

Q. 2 D Comment on Rasmol as a protein visualization software. 07

Q. 3 A Explain BLAST. 08

Q. 3 B What do you understand by Dot plots? How does it differ from dynamic programming? 07

OR

Q. 3 C PSI-BLAST is a popular program for exploring protein family relationships. Discuss the areas of applications of this program. 08

Q. 3 D How can you compute global alignment using the Needleman-Wunsch algorithm? 07

Q. 4 A Find Coefficient of correlation for the following data: 08

X	1	2	3	4	5
Y	1	2	3	4	5

Q. 4 B Explain Chi-square with a suitable example. 07

OR

Q. 4 C Calculate regression coefficients b_{xy} and b_{yx} for the following data and calculate x when y =15. 08

x	Mean = 10	Standard deviation is 8	Coefficient of correlation is +1
y	Mean = 20	Standard deviation is 10	

Q. 4 D What is t-test? Give its two types. 07

Q. 5 Write Short notes on **any three** of the following 15

a. Operating system.

b. World Wide Web.

c. Gapped BLAST.

d. Multiple Sequence Alignment.

e. Types of correlation.

****

324A4727E71F489826D8102B08B0574D

S4BA Eng III
03/05/2019

[Time: Three Hours] [Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

Q. 1 Write short notes on **any two** of the following (20)
i. Features of Confessional Poetry.
ii. American Dream
iii. Expressionism in American Drama
iv. Concerns of Twentieth Century African-American Poetry

Q. 2 A) i) Consider Arthur Miller's *Death of a Salesman* as a realistic play (20)

OR

ii) Willy Loman in *Death of a Salesman* is a modern tragic hero. Elucidate the statement.

OR

B) i) Comment on the major themes in *Blues for Mr. Charlie*.

OR

ii) Write an essay on the symbols used in *Blues for Mr. Charlie*.

Q. 3 i) Consider Langston Hughes as a representative African American poet with special reference to his poems you have studied. (20)

OR

ii) Write an essay on the confessional tone in Sylvia Plath's poem, "Tulips".

Q. 4 A) Write short notes on any **two** of the following: (20)
i. Symbols used in *Death of a Salesman*
ii. Theme of delusion in *Death of a Salesman*
iii. Women in *Death of a Salesman*
iv. The ending of the play, *Death of a Salesman*

OR

B) Write short notes on any **two** of the following
i. Significance of the title, *Blues for Mr. Charlie*
ii. Richard Henry
iii. Violence in the play, *Blues for Mr. Charlie*
iv. The structure of *Blues for Mr. Charlie*

Q. 5 Write short notes on any **two** of the following: (20)
i. Sylvia Plath's "I'm Vertical"
ii. Dialect and tone in "Mother to Son"
iii. Symbols used in Sylvia Plath's "Tulips"
iv. "Democracy" by Langston Hughes

36A2804E42D44F686942D9B8DD01FF7D

Q.P. Code : 34491

[समय: तीन घंटे] [कुलांक:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना: १. प्रत्येक प्रश्न के अंक दायीं और टंकित है।
२. प्रश्न क्रमांक पाँच अनिवार्य है।

प्र. १ जनसंचार माध्यम को परिभाषित करते हुए उसके अर्थ व स्वरूप पर प्रकाश डालिये। (२०)

अथवा

मुद्रित जनसंचार माध्यम के विविध रूपों का सविस्तर परिचय दीजिए।

प्र. २ जनसचार माध्यम के रूप मे समाचार पत्र व सिनेमा के विकास पर प्रकाश डालते हुए उनकी उपयोगिता को समझाइए। (२०)

अथवा

जनसंचार माध्यम के रूप मे रेडियो व दूरदर्शन के विकास पर प्रकाश डालते हुए उनकी उपयोगिता को समझाइए।

प्र. ३ जनसंचार माध्यम के रूप में रेडियो की भाषा के विविध पक्षों को स्पष्ट कीजिए। (२०)

अथवा

जनसचार माध्यम के रूप में इंटरनेट व मोबाईल पर प्रयोग की जानेवाली हिंदी के रूप व् वैशिष्ट्य पर प्रकाश डालिये ।

प्र. ४ संविधान में दिये गए मौलिक अधिकारों को स्पष्ट करते हुए उनके महत्त्व पर प्रकाश डालिये। (२०)

अथवा

'सूचना का अधिकार' पर प्रकाश डालते हुए उसके महत्व को स्पष्ट कीजिए।

प्र. ५ अ) मुबई मैराथन की सफलता को लेकर समाचार लिखिये। (१०)

अथवा

बढ़ी हुई फ़ीस को वापस लेने के लिए विद्यार्थियों द्वारा मुंबई में किये गये आंदोलन पर समाचार लिखिये।

प्र. ५ आ) स्वच्छता आंदोलन पर रेडियो वार्ता लिखिये। (१०)

अथवा

पर्यावरण विनाश पर फीचर तैयार कीजिए।

****

S4BA Hist II
03/05/2019

Q.P. CODE: 34164

[Time:3 Hours] **[Marks:100]**

N.B. 1) All questions are compulsory.

2) All questions carry equal marks.

1. Attempt **any two** of the following:
   A) Explain the rise of Chandragupta Maurya and examine his imperial expansion.
   B) Critically evaluate the Mauryan administration.
   C) Review the career of Pushyamitra Sunga in Ancient Indian history.

2. Attempt **any two** of the following:
   A) Describe the achievements of Emperor Chandragupta I.
   B) Comment on the central and provincial administration during the Gupta period.
   C) Describe the development of science and technology during the Gupta period.

3. Attempt **any two** of the following:
   A) Trace the achievements of Harshavardhana.
   B) Explain the importance of the Rajputs in Ancient India.
   C) Bring out the causes and effects of the Arab invasion of Sind.

4. Attempt **any two** of the following:
   A) Write a detailed note on Pulakeshin II.
   B) Highlight the political history of the Pallavas.
   C) Briefly describe the impact of Indian culture on South-east Asia.

5. Write notes on **any two** of the following:
   a) Emperor Ashoka and the Kalinga War.
   b) Emperor Samudragupta.
   c) Harshavardhana's religious policy.
   d) Rashtrakutas.

3F9FCCF1BE5FD95EF312E60826165EEC

Q.P. CODE: 34164

(मराठी रूपांतर)

गुण- १००

वेळ- ३ तास

सुचना – सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. खालील पैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

अ. सम्राट चंद्रगुप्त मौर्यांचा उदय स्पष्ट करून त्याच्या साम्राज्यविस्ताराचे परीक्षण करा.

ब. मौर्यकालीन प्रशासनाचे सटीक मूल्यमापन करा.

क. प्राचीन भारतीय इतिहासातील पुष्यमित्र शुंगाच्या कार्याचा आढावा घ्या.

२. खालील पैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

अ. सम्राट चंद्रगुप्त पाहिल्याच्या कामगिरीचे वर्णन करा.

ब. गुप्तकालीन केंद्रीय आणि प्रांतीय प्रशासनावर भाष्य करा.

क. गुप्तकालीन वैज्ञानिक आणि तंत्रज्ञानविषयक प्रगतीचा आढावा घ्या.

३. खालील पैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

अ. सम्राट हर्षवर्धनाच्या कामगिरीचा मागोवा घ्या.

ब. प्राचीन भारतातील राजपूत घराण्यांचे महत्व विशद करा.

क. अरब आक्रमणांची कारणे सांगून त्याचे भारतावरील परीणाम स्पष्ट करा.

४. खालील पैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

अ. सम्राट पुलकेशीन दुसऱ्यावर सविस्तर टिपण लिहा.

ब. पल्लवांच्या राजकीय इतिहासावर प्रकाश टाका.

क. आग्नेय आशियावर भारतीय संस्कृतीच्या प्रभावाचे थोडक्यात वर्णन करा.

५. खालील पैकी **कोणत्याही दोहोंवर** टिपा लिहा.

अ. सम्राट अशोक व कलिंग लढाई.

ब. सम्राट समुद्रगुप्त.

क. हू – एच – त्सांग.

ड. राष्ट्रकूट घराणे.

3F9FCCF1BE5FD95EF312E60826165EEC

(३ तास) गुण : १००

सूचना : १ **सर्व** प्रश्न सोडविणे **आवश्यक** आहे.
२ उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र १ अ) मालवणी बोलीचे प्रभावक्षेत्र सांगून तिची व्याकरणिक वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा. २०

किंवा

आ) मालवणी बोलीतील गाऱ्हाणी, म्हणी, उखाणी सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र २ अ) 'चाकरमानी' ह्या नाटकाचे विशेष सोदाहरण स्पष्ट करा. २०

किंवा

आ) 'चाकरमानी' ह्या नाटकातून मालवणी समाजाचे, संस्कृतीचे दर्शन कसे घडते याचे विवेचन करा.

प्र ३ अ) नारायण परब आणि सई लळीत यांच्या कवितांमधून मालवणी संस्कृतीचे दर्शन कसे घडते, याचे विवेचन करा. २०

किंवा

आ) 'नामदेव गवळी' आणि 'अजय कांडर' यांच्या मालवणी कवितांचे विशेष स्पष्ट करा.

प्र ४ प्रत्येक गटातील **कोणतीही एक** टीप लिहा. ३०

गट अ : १) मालवणी साहित्याचा इतिहास
२) मालवणी बोलीतील वाक्प्रचार

गट ब : १) 'चाकरमानी' नाटकातील 'सीताराम'
२) 'चाकरमानी' नाटकातील स्थल-अवकाश

गट क : १) 'व्हनीबाय ज्युनार दी गे' ह्या कवितेचे विशेष
२) 'नामो कुळकार' ह्या कवितेतील 'नामो'

प्र ५ खालीलपैकी **कोणत्याही पाच** प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा. १०

१) 'दिवो' ह्या शब्दाचे अनेकवचन लिहा.
२) 'वासरू पळता' ह्या वाक्याचा काळ ओळखा.
३) 'तेना नाटक बघलेला असा' हे वाक्य प्रमाण मराठीत लिहा.
४) 'चाकरमानी' नाटकातील कोणत्याही दोन पुरूष पात्रांची नावे लिहा.
५) 'चाकरमानी' ह्या नाटकाचे लेखक कोण?
६) चाकरमानीच्या आईचे नाव काय?
७) 'माझी माय' ह्या कवितेचे कवी कोण?
८) 'रोटो' ह्या मालवणी शब्दाचा अर्थ काय?
९) 'शबय' ह्या शब्दाचा अर्थ काय?

36A2804E42D44F686942D9B8DD682375

Paper / Subject Code: 96621 / Geography : Paper III

03/05/2019

(3 Hours) [Total Marks: 100]

N.B.: (1) All questions are compulsory and carry equal marks.
(2) Use of map stencil is allowed.
(3) Draw the sketches and diagrams where necessary.
(4) Figures to the right indicate full marks.
(5) Attach the graph paper to the answer books

1. A. Study the given thematic map and answer the following questions.

(Refer the attached thematic map to attempt the following questions)

i) What is the theme of given map? (1)

ii) Which technique is used to represent in the thematic map? (1)

iii) Name 2 states showing highest percentage of intensity of cropping in India. (2)

iv) Name 2 states showing lowest percentage of intensity of cropping in India. (2)

v) Name 2 states having percentage of intensity of cropping between 36-50 in India . (2)

vi) What is the percentage of intensity of cropping in Andaman and Nicobar Island? (1)

vii) What is the source of the map? (1)

(B) Construct Multiple Line Graph with the help of following data. (10)

Total Production and export of Jute Textiles ('000 tonnes)

Years	Total Production	Export
1950-51	890	790
1960-61	1000	760
1970-71	1090	646
1980-81	1390	440
1990-91	1430	220

2. Explain the nature and scope of the Agriculture Geography. (20)

OR

a) Explain the economic factors affecting on the agriculture in India. (10)
b) Explain the approaches of Agriculture Geography in brief. (10)

3. Describe the Agro-climatic regions of India. (20)

OR

a) Explain the commercial crops in India in brief. (10)
b) Discuss the natural problems associated of Indian agriculture. (10)

4. Explain the concept of green revolution and state the positive and negative impacts of it. (20)

OR

a) Explain the watershed management in drought prone area in India . (10)

3F9FCCF1BE5FD95EF312E60826089DC3

b) State the factors of green revolution in India. (10)

5. Discuss the development of Agro Forestry and Agro Tourism in India. (20)

OR

Write short notes

a) Polyhouse agriculture. (10)

b) Development of Tissue Culture in India. (10)

(मराठी रुपांतर)

(३ तास) [एकूण गुण: १००]

सूचना: (१) सर्व प्रश्न आवश्यक असून प्रत्येकास समान गुण आहेत.

(२) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

(३) आवश्यक तेथे आराखडे व आकृत्या काढा.

(४) उत्तरपत्रिके सोबत आलेख जोडा.

(५) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१.अ) तुम्हास दिलेल्या उद्देशात्मक नकाशाचा काळजीपूर्वक अभ्यास करून खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (प्रश्न पत्रीकेसोबत जोडलेल्या उद्देशात्मक नकाशाचा संदर्भ घ्या.)

१) नकाशाचा उद्देश सांगा. (१)

२) नकाशात माहिती दर्शविण्यासाठी कोणते तंत्र वापरण्यात आलेले आहे? (१)

३) भारतातील पिक लागवडीची तीव्रता सर्वाधिक असणाऱ्या दोन राज्यांची नावे सांगा. (२)

४) भारतातील पिक लागवडीची तीव्रता सर्वात कमी असणाऱ्या दोन राज्यांची नाव सांगा. (२)

५) भारतातील पिक लागवडीची तीव्रता ३६-५० टक्क्यांच्या मध्ये असणाऱ्या दोन राज्यांची नावे द्या. (२)

६) अंदमान व निकोबार बेटावर पिक लागवडीची तीव्रता टक्केवारी किती आहे? (१)

७) नकाशाचा स्रोत सांगा. (१)

ब) खाली दिलेल्या आकडेवारीच्या सहाय्याने बहुरेषालेख काढा. (१०)

भारतातील तागाचे एकूण उत्पादन आणि निर्यात ('००० टनात)

वर्ष	एकूण उत्पादन	निर्यात
१९५०-५१	८९०	७९०
१९६०-६१	१०००	७६०
१९७०-७१	१०९०	६४६
१९८०-८१	१३९०	४४०
१९९०-९१	१४३०	२२०

२. कृषी भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

अ) भारतातील शेतीवर परिमाण करणाऱ्या आर्थिक घटकांचे वर्णन करा. (१०)

ब) कृषी भूगोलाचे दृष्टीकोन (अभ्यास पद्धती) थोडक्यात स्पष्ट करा. (१०)

३.भारतातील कृषी हवामान विभाग स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

अ) भारतातील प्रमुख व्यापारी पिके थोड्क्यात स्पष्ट करा. (१०)

ब) भारतातील शेतीच्या नैसर्गिक समस्या स्पष्ट करा. (१०)

४. भारतातील हरित क्रांतीची संकल्पना स्पष्ट करून तिचे सकारात्मक व नकारात्मक परिणाम सांगा. (२०)

किंवा

अ) भारतातील दुष्काळ प्रवण क्षेत्रातील पाणलोट व्यवस्थापन स्पष्ट करा. (१०)

ब) भारतातील हरित क्रांतीचे घटक स्पष्ट करा (१०)

५. भारतातील कृषी वनशेती व कृषी पर्यटन विकास याविषयी चर्चा करा. (२०)

किंवा

टीपा लिहा.

अ) पॉली हाउस शेती (Poly House Agriculture) (१०)

ब) उती संवर्धन (Tissue Culture) (१०)

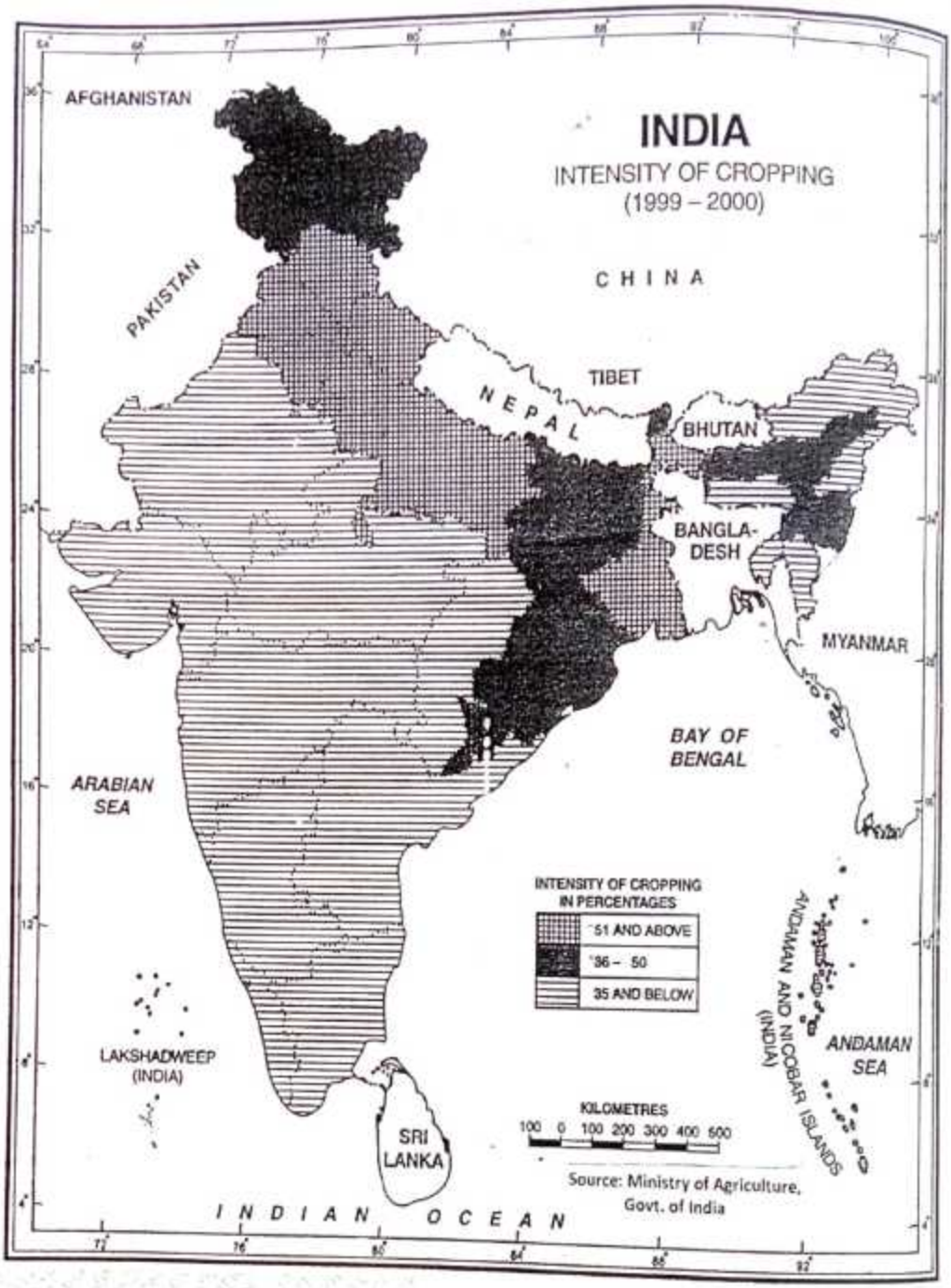

53321

3F9FCCF1BE5FD95EF312E60826089DC3

SYBA Geography III

(3 Hours) [Total Marks: 100]

N.B.: (1) All questions are compulsory and carry equal marks.
(2) Use of map stencil is allowed.
(3) Draw the sketches and diagrams where necessary.
(4) Figures to the right indicate full marks.
(5) Attach the graph paper to the answer books

1.A. Study the given thematic map and answer the following questions.

(Refer the attached thematic map to attempt the following questions)

i) What is the theme of given map? (1)

ii) Which technique is used to represent in the thematic map? (1)

iii) Name two states having highest percentage of Net Sown Area under Irrigation in India. (2)

iv) Name two states having lowest percentage of Net Sown Area under Irrigation in India. (2)

v) Name two states having percentage of Net Sown Area under irrigation between 50-75 in India. (2)

vi) What is the percentage of Net Sown Area under irrigation in Telangana state? (1)

vii) What is the source of the map? (1)

(B) Construct multiple lines Graph with the help of following data. (10)

India: Livestock Development (1980-2000)

Years	Cattle (million)	Buffaloes (Million)
1980	204	85
1985	180	95
1990	190	108
1995	195	105
2000	235	120

2. Explain the nature and scope of the Agriculture Geography. (20)

OR

a) Discuss the importance of agriculture in Indian economy. (10)

b) Describe the socio-economic factors influencing agriculture in India. (10)

3. Explain the types of agriculture in India. (20)

OR

a) State the salient features of Indian agriculture. (10)

b) Explain the natural problems of Indian agriculture (10)

53319

2208075B92D3801C178AB84D0853054A

4. Explain the need and measures for of sustainable agriculture in India. (20)

OR

a) Discuss about negative impact of green revolution in India. (10)
b) Discuss the factors of green revolution in India. (10)

5. Explain the development of Agro-forestry and Poly house Agriculture in India. (20)

OR

Write short notes
a) Agro Tourism. (10)
b) Tissue Culture in India. (10)

(मराठी रुपांतर)

(३ तास) [एकूण गुण: १००]

सूचना: (१) सर्व प्रश्न आवश्यक असून प्रत्येकास समान गुण आहेत.
(२) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
(३) आवश्यक तेथे आराखडे व आकृत्या काढा.
(४) उत्तरपत्रिके सोबत आलेख जोडा.
(५) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१.अ) तुम्हास दिलेल्या उद्देशात्मक नकाशाचा काळजीपूर्वक अभ्यास करून खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.
(प्रश्न पत्रीकेसोबत जोडलेल्या उद्देशात्मक नकाशाचा संदर्भ घ्या.)

१) नकाशाचा उद्देश सांगा. (१)
२) नकाशात माहिती दर्शविण्यासाठी कोणते तंत्र वापरण्यात आलेले आहे? (१)
३) भारतातील जलसिंचनाखालील निव्वळ लागवडीखालील क्षेत्र सर्वाधिक असणाऱ्या दोन राज्यांची नावे सांगा.(२)
४) भारतातील जलसिंचनाखालील निव्वळ लागवडीखालील क्षेत्र सर्वात कमी असणाऱ्या दोन राज्यांची नावे सांगा(२
५) भारतातील जलसिंचनाखालील निव्वळ लागवडीखालील क्षेत्र ५०-७५ टक्के च्या दरम्यान असणाऱ्या दोन राज्यांची नावे द्या. (२)
६) तेलंगणा राज्यात जलसिंचनाखालील असलेल्या निव्वळ लागवडीखालील क्षेत्राची टक्केवारी किती आहे? (१)
७) नकाशाचा स्रोत सांगा. (१)

2208075B92D3801C178AB84D0853054A

ड)) खाली दिलेल्या आकडेवारीच्या सहाय्याने बहुरेषालेख काढा. (१०)

भारतातील पशुधन विकास (१९८२-२०००)

वर्ष	गायी (दशलक्ष)	म्हशी (दशलक्ष)
१९८०	७२४	८५
१९८५	१८०	९५
१९९०	१९०	१०८
१९९५	१९५	२०५
२०००	२३५	१२०

२. कृषी भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

अ) भारताच्या अर्थव्यवस्थेतील कृषीचे महत्व याविषयी चर्चा करा. (१०)

ब) भारतातील शेतीवर परिणाम करणारे सामाजिक व आर्थिक घटक स्पष्ट करा. (१०)

३. भारतातील कृषीचे प्रकार स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

अ) भारतातील कृषीची वैशिष्टे सांगा. (१०)

ब) भारतातील कृषीच्या नैसर्गिक समस्या स्पष्ट करा. (१०)

४. भारतातील शाश्वत शेतीची गरज व उपाययोजना स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

अ) भारतातील हरित क्रांतीच्या नकारात्मक परिणामांची चर्चा करा. (१०)

ब) भारतातील हरित क्रांतीच्या घटकांची चर्चा करा (१०)

५. भारतातील कृषी वनशेती(Agro Forestry) व पॉलीहाउस शेती (Poly House Agriculture) विकास स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

टीपा लिहा.

अ) भारतातील कृषी पर्यटन (१०)

ब) भारतातील उती संवर्धन (१०)

2208075B92D3801C178AB84D0853054A

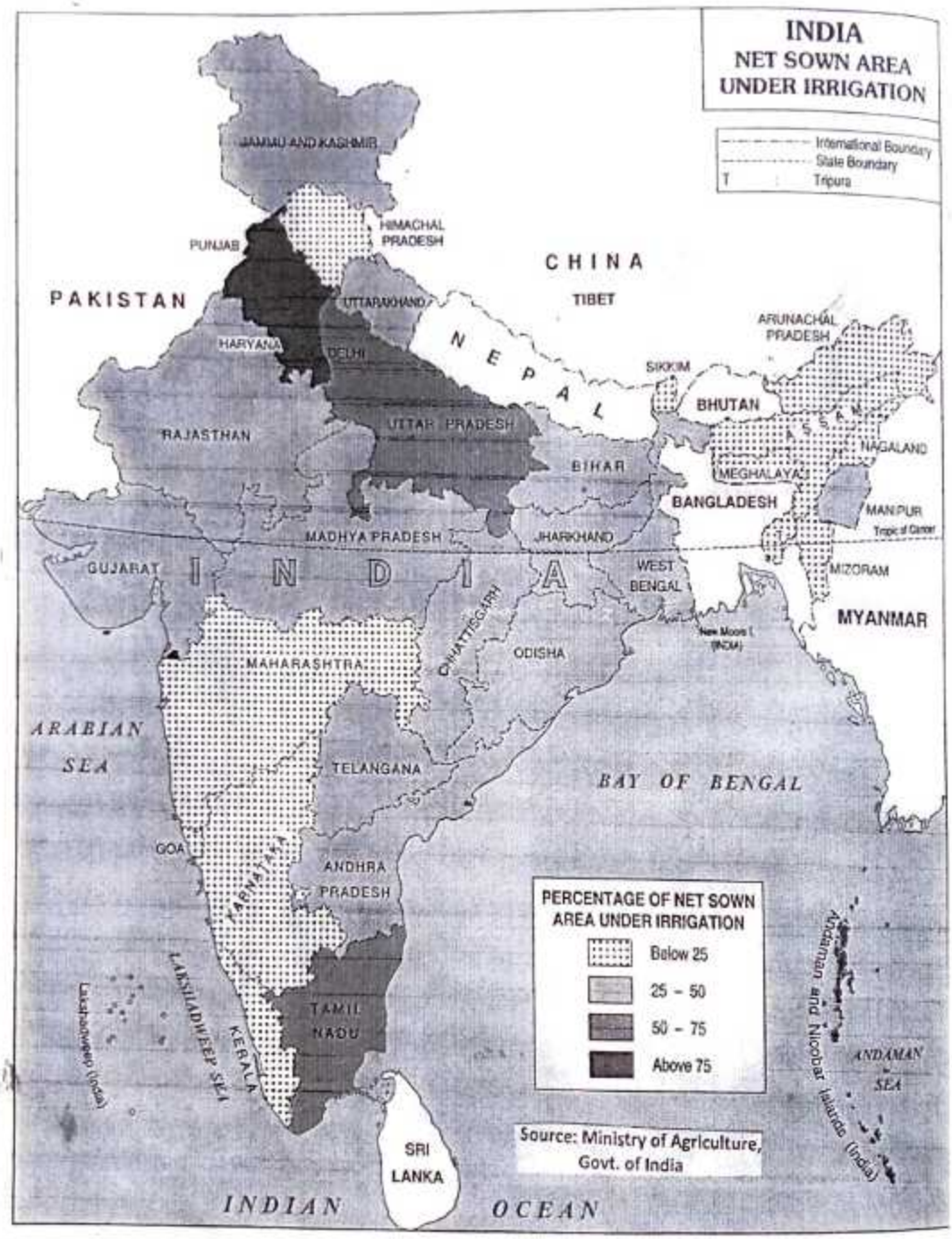
INDIA
NET SOWN AREA
UNDER IRRIGATION
International Boundary
State Boundary
T Tripura
JAMMU AND KASHMIR
HIMACHAL PRADESH
PUNJAB
CHINA
TIBET
PAKISTAN
UTTARAKHAND
HARYANA
DELHI
NEPAL
SIKKIM
ARUNACHAL PRADESH
BHUTAN
RAJASTHAN
UTTAR PRADESH
BIHAR
NAGALAND
MEGHALAYA
BANGLADESH
MANIPUR
Tropic of Cancer
MADHYA PRADESH
JHARKHAND
GUJARAT
I N D I A
WEST BENGAL
MIZORAM
MYANMAR
CHHATTISGARH
ODISHA
MAHARASHTRA
ARABIAN SEA
TELANGANA
BAY OF BENGAL
GOA
KARNATAKA
ANDHRA PRADESH
LAKSHADWEEP SEA
KERALA
TAMIL NADU
Andaman and Nicobar Islands (India)
ANDAMAN SEA
SRI LANKA
PERCENTAGE OF NET SOWN AREA UNDER IRRIGATION
Below 25
25 - 50
50 - 75
Above 75
Source: Ministry of Agriculture, Govt. of India
INDIAN OCEAN

53319

Q.P.Code: 35530

Time:Three Hours

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1.All questions are compulsory.
2.All questions carry equal marks.
3.Figures to the right indicate the marks to the sub-questions.

Q.1 Attempt **any two** of the following.

a How does brain growth occur in preschool years and explain the differences in brain lateralization? 10

b Explain the following concepts from preoperational stage of Piagetian model- 1. Symbolic thought 2. Centration 3. Conservation 4. Egocentric thought 5. Intutive thought 10

c Explain how media and socioeconomic factors affect language development in preschool years. 10

Q.2 Attempt **any two** of the following.

a Explain the biological, psychoanalytic and cognitive approaches of gender development in preschool years. 10

b Describe the development of friendship in preschool years. 10

c Explain the following terms – 1. Physical abuse 2. Cycle of violence hypothesis 3. Psychological maltreatment 4. Resilience 10

Q.3 Attempt **any two** of the following.

a Discuss any three factors affecting physical development in middle childhood. 10

b Write short notes on – 1. The gifted and talented 2. Mental retardation 10

c Explain the information processing and Vygotsky's approach to cognitive development in middle school years. 10

Q.4 Attempt **any two** of the following.

a Explain the development of self- esteem in middle childhood years. 10

b Explain briefly Kohlberg's theory of moral reasoning. 10

c Explain the following terms – 1. Self-care child 2. Multigenerational families 3. Living in blended families 4. Single-parent families 5. Orphanages in the 21st century 10

Q.5 Attempt **any two** of the following.

a Explain the changes in the growing body during preschool years. 10

b Write a detailed note on aggression in preschool years. 10

c Describe the different types of intelligence. 10

d What makes a child popular during middle childhood years? 10

Xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

(मराठी अनुवाद)

(३ तास) (एकूण गुण: १००)

सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहे.
३. उजवीकडील अंक उपप्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

अ) पूर्वशालेय अवस्थेतील मेंदूची वाढ कशी घडते हे सांगुन मेंदुच्या पार्श्विकरणातील भेद स्पष्ट करा. १०

ब) पियाजेच्या प्रारुपातील पूर्व-सक्रीय अवस्थेतील पुढील संकल्पना स्पष्ट करा. १०

१. सांकेतिक विचार
२. केंद्रीकरण
३. संधारण
४. आत्मकेंद्रीत विचार
५. अंर्तज्ञानात्मक विचार (Intutive thought)

क) पूर्वशालेय अवस्थेतील भाषिक विकासावर प्रसार माध्यमे व सामाजिक आर्थिक परिस्थितीचा कसा परिणाम होतो ते स्पष्ट करा.

२. खालीलपैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

अ) पूर्वशालेय अवस्थेतील लिंग विकासाचे जीवशास्त्रीय, मनोविश्लेषणात्मक व बोधनात्मक दृष्टिकोन स्पष्ट करा. १०

ब) पूर्वशालेय अवस्थेतील मैत्रीच्या विकासाचे वर्णन करा. १०

क) पुढील संकल्पना स्पष्ट करा. १०

१. शारीरिक छळ
२. हिंसाचार चक्र गृहितक
३. मानसिक गैरवर्तणूक
४. लवचिकता (Resilience)

३. खालीलपैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

अ) मध्यबाल्यावस्थेतील शारीरिक विकासावर परिणाम करणाऱ्या कोणत्याही तीन घटकांची चर्चा करा. १०

ब) टिपा लिहा. १०

१. प्रज्ञावंत व प्रतिभावान मुले
२. मतिमंदत्व

क) मध्यबाल्यावस्थेतील बोधनात्मक विकासाचा माहिती प्रक्रिया व व्हिगोटस्कीचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

४. खालीलपैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

अ) मध्यबाल्यावस्थेतील स्व-आदराचा विकास स्पष्ट करा. १०

ब) नैतिक विचारांच्या कोल्हबर्गच्या सिध्दांतांचे वर्णन करा. १०

क) पुढील संकल्पना स्पष्ट करा. १०

१. स्वावलंबी मूल

२. बहुपिढीय कुटुंब

३. एकत्रित कुटुंबात राहणे

४. एक-पालक कुटुंब

५. २१ व्या शतकातील अनाथाश्रम

५. खालीलपैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

अ) पूर्वशालेय अवस्थेतील शारीरिक वाढीतील बदल स्पष्ट करा. १०

ब) पूर्वशालेय अवस्थेतील आक्रमकता यावर सविस्तर टिप लिहा. १०

क) बुध्दिमत्तेच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा. १०

ड) मध्यबाल्यावस्थेतील मूल लोकप्रिय कशामुळे होते? १०

04/05/2019

Q.P. CODE: 34159

[Time:3 Hours] [Marks:100]

N.B. 1) All questions are compulsory.

2) All questions carry equal marks.

1. Attempt **any two** of the following:
   A) Evaluate the achievements of Chandragupta Maurya as the founder of the Mauryan empire.
   B) Explain the nature of Mauryan administration.
   C) Trace the political history of the Kushanas.

2. Attempt **any two** of the following:
   A) Describe the campaigns of Samudragupta.
   B) Review the military administration of the Guptas.
   C) Examine why the Gupta period is known as the Classical Age of Ancient India.

3. Attempt **any two** of the following:
   A) Bring out the achievements of Harshavardhana as a conqueror and administrator.
   B) Trace the rise and growth of Rajput power in Ancient India.
   C) Comment on the conditions of Sind on the eve of the Arab invasion and state the importance of the invasion.

4. Attempt **any two** of the following:
   A) Describe the contribution of Pulakeshin II in the history of the Chalukyan dynasty.
   B) Discuss the main features of the Pallava art and architecture.
   C) Write a detailed note on the spread of Indian culture in Myanmar, Cambodia and Champa.

5. Write notes on **any two** of the following:
   a) Gautamiputra Satakarni.
   b) Development of Science during the Gupta period.
   c) Expeditions of Mohammed Bin Kasim.
   d) Rashtrakutas.

2208075B92D3801C178AB84D08E7E744

Q.P. CODE: 34159

(मराठी रूपांतर)

गुण – १०० वेळ – ३ तास

सूचना – सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. खालील पैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

अ. मौर्य साम्राज्याचा संस्थापक म्हणून सम्राट चंद्रगुप्त मौर्याच्या कारकिर्दीचे मूल्यांकन करा.

ब. मौर्यकालीन प्रशासनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

क. कुशाणांच्या राजकीय इतिहासाचा मागोवा घ्या.

२. खालील पैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

अ. सम्राट समुद्रगुप्ताच्या लष्करी मोहिमांचे वर्णन करा.

ब. गुप्तकालीन लष्करी प्रशासनाचा आढावा घ्या.

क. प्राचीन भारतामध्ये गुप्तकाळ हा अभिजात काळ का होता याचे परीक्षण करा.

३. खालील पैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

अ. विजेता आणि प्रशासक म्हणून सम्राट हर्षवर्धनाच्या कारकीर्दीचा आढावा घ्या.

ब. राजपूत सत्तेच्या उदय आणि विकासाचा मागोवा घ्या.

क. अरब आक्रमणाच्या पूर्वसंध्येला सिंधमधील परिस्थितिवर भाष्य करा आणि आक्रमणाचे महत्व सांगा.

४. खालील पैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा.

अ. चालुक्य वंशातील सम्राट पुलकेशीन दूसरा याच्या योगदानाचे वर्णन करा.

ब. पल्लवकालीन कला आणि स्थापत्याच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

क. ब्रह्मदेश,कंभोज आणि चम्पा येथील भारतीय संस्कृतीचा प्रसार यावर सविस्तर टिपण लिहा.

५. खालील पैकी **कोणताही दोहोंवर** टिपा लिहा.

अ. सम्राट गौतमिपुत्र सातकर्णी.

ब. गुप्तकालीन वैज्ञानिक प्रगती.

क. महम्मद बिन कासिमची आक्रमणे.

ड. राष्ट्रकूट घराणे.

2208075B92D3801C178AB84D08E7E744

S4BA Hindi III

समय: ३ घंटे अंक: १००

सूचना :(1) सातवाँ प्रश्न अनिवार्य है।

(2)शेष प्रश्नों में से किन्हीं **चार** प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

१) जनसंचार की परिभाषा बताते हुए उसका स्वरूप स्पष्ट कीजिए। 20

२) जनसंचार माध्यम के रूप में सिनेमा एवं टेलीविज़न का परिचय दीजिए। 20

३) रेडियो की महत्ता को रेखांकित करते हुए उसकी भाषा पर प्रकाश डालिए। 20

४) जनसंचार माध्यमों के विकास में इंटरनेट और मोबाइल की भूमिका को स्पष्ट कीजिए। 20

५) संविधान के मौलिक अधिकारों पर चर्चा कीजिए। 20

६) वर्तमान समय में सूचना का अधिकार की उपादेयता पर प्रकाश डालिए। 20

७) (अ) निम्नलिखित में से **किन्हीं दो** पर टिप्पणियाँ लिखिए : 10

(क) जनसंचार का अर्थ

(ख) टेलीविज़न की उपयोगिता

(ग) समाचार पत्रों की भाषा

(घ) इंटरनेट और हिन्दी

(आ) अतिलघूत्तरी प्रश्नों के उत्तर लिखिए : 10

१) भारत में सर्वप्रथम प्रेस की स्थापना कहाँ हुई?

२) हिन्दी के प्रथम दैनिक समाचार पत्र का नाम लिखिए?

३) भारत में पहला टेलीविज़न केंद्र कहाँ स्थापित हुआ?

४) 'प्रसार भारती' की स्थापना कब हुई?

५) भारत की पहली बोलती फिल्म 'आलम आरा' किस वर्ष प्रदर्शित हुई?

६) 'दादा साहब फालके' पुरस्कार सर्वप्रथम किसे प्रदान किया गया?

७) भारत का कौनसा राज्य सूचना अधिकार अधिनियम के दायरे में नहीं आता है?

८) इंटरनेट का आविष्कार कब हुआ?

९) मूल भारतीय संविधान में मौलिक अधिकारों की संख्या कितनी थी?

१०) 'फिल्म सेंसर बोर्ड' का गठन किस अधिनियम के अंतर्गत किया गया?

.....

A148A07D48C3F401D5A0AEF5288108F4

[वेळ: ३ तास] [गुण: १००]

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गण दर्शवितात.

प्र.१ अ) बोलीची संकल्पना सांगून मालवणी बोलीची उच्चारप्रक्रिया आणि व्याकरणिक वैशिष्ट्ये सांगा. २०

किंवा

आ) मालवणी बोलीचा इतिहास थोडक्यात सांगून मालवणी लोकसंस्कृतीचे वेगळेपण सांगा.

प्र.२ अ) 'चाकरमानी' हे नाटक मालवणी समाज संस्कृतीचे कोणते रूप उलगडून दाखवते? २०

किंवा

आ) मालवणी बोलीचे कोणते विशेष 'चाकरमानी' या नाटकातून प्रत्ययाला येतात, ते साधार सांगा.

प्र.३ अ) विठ्ठल कृष्ण नेरूरकर आणि नारायण परब यांच्या मालवणी कवितांचे विशेषता सांगा. २०

किंवा

आ) सुनंदा कांबळे व महेश केळुसकर यांच्या मालवणी कवितेतील आशय बोलीतील मार्मिक शब्दकळेतून व्यक्त झाला आहे, हे साधार स्पष्ट करा.

प्र.४ खालीलपैकी प्रत्येक गटातील कोणतीही एक टीप लिहा. ३०

गट-अ)
१) मालवणी बोलीचे मराठी साहित्यातील उपयोजन
२) मालवणी म्हणी व वाक्प्रचार

गट-ब)
१) 'चाकरमानी' नाटकाची संवादभाषा
२) 'चाकरमानी' नाटकातील चाकरमानी

गट-क)
१) सई लळीत यांच्या कवितेचे विशेष
२) मालवणी मेवो: एक प्रेमकविता

प्र.५ खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा. १०

१) मालवणी भाषेला 'मध्य कोकणी' असे कोणी म्हटले आहे?

२) काळो, भोरो, धावळो, मारको हे शब्द कोणत्या शब्दजाती प्रकारातील आहेत?

३) 'ता वाचत आस्ताला' या वाक्याचा काळ ओळखा.

४) 'आंधळ्याचो हात बुडकुल्यात' या म्हणीचा अर्थ सांगा.

५) 'चाकरमानी' नाटकातील मासे विकणाऱ्या बाईचे नाव काय?

६) गवत गुंडाळून त्यात धान्य ठेवण्याच्या साधनाला मालवणीत काय म्हणतात?

७) 'नया घराचो पावो खनताना' ही कविता कोणी लिहिली?

८) वाढवाळ म्हणजे काय?

९) 'खेळे' या कवितेत नामदेव गवळी यांनी कोणत्या सणाचे चित्रण केले आहे?

१०) दादा मडकईकर यांनी पावसाचे चित्रण कोणत्या कवितेत केले आहे?

****